

หลักสูตรฝึกอบรมนิสิตนักศึกษา

เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกันคุณภาพ
การศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

หลักสูตรฝึกอบรมนิสิตนักศึกษา
เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษา
ภายในสถาบันอุดมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

หลักสูตรฝึกอบรมนิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษา
ภายในสถาบันอุดมศึกษา

จัดทำโดย : คณะอนุกรรมการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพ
การศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา และ
คณะอนุกรรมการดำเนินการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุน
การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา

พิมพ์ครั้งที่ 1 : สิงหาคม 2552

จำนวนพิมพ์ : 2,000 เล่ม

จัดพิมพ์เผยแพร่ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
328 ถนนศรีอยุธยา เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 0-2610-5373-4
โทรสาร 0-2354-5491, 0-2354-5530

พิมพ์ที่ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์
296 ซอยอรุณอมรินทร์ 30 ถนนอรุณอมรินทร์
แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700
โทรศัพท์ 0-2433-0026-7, 0-2433-8587
โทรสาร 0-2433-8587

ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา : นายอนันต์ ศรีฉ่ำพันธ์

สิ่งพิมพ์ : สกอ025สมอ02/52

คำนำ

นิสิตนักศึกษาในฐานะผู้รับบริการและเป็นผลผลิตที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษา และเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงของสถาบันอุดมศึกษา นับเป็นพลังสำคัญในการผลักดันให้งานประกันคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น จึงควรเข้ามามีบทบาทในการเป็นส่วนสนับสนุนและส่งเสริมให้การดำเนินงานด้านประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงได้มีนโยบายให้สถาบันอุดมศึกษามีการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับนิสิตนักศึกษาและได้กำหนดเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งในองค์ประกอบคุณภาพด้านระบบและกลไกการประกันคุณภาพ เพื่อให้นิสิตนักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเรื่องคุณภาพ มีทักษะและมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการประกันคุณภาพของสถาบันให้เข้มแข็ง ตลอดจนมุ่งหวังให้นิสิตศึกษานำกลไกการประกันคุณภาพไปใช้ในทุกกิจกรรมหรือโครงการของนิสิตนักศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดทำ “หลักสูตรฝึกอบรมนิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษา” ขึ้นเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางการฝึกอบรมนิสิตนักศึกษาให้ตระหนักและให้ความสำคัญในความรู้เรื่องคุณภาพและเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมคุณภาพของสถาบัน มีทักษะในการดำเนินงานประกันคุณภาพและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพภายในสถาบันและระหว่างสถาบันในกลุ่มนิสิตนักศึกษา เนื้อหาสาระในหลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าว มุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และศึกษาดูงานการประกันคุณภาพของสถาบัน อุดมศึกษา คณะวิชาต่างๆ และสโมสรนิสิตนักศึกษาทั้งในและต่างสถาบันเพื่อสร้างโลกทัศน์ที่กว้างไกล รวมทั้งการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างนิสิตนักศึกษาภายในสถาบันและระหว่างสถาบัน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในมีความเข้มแข็งและยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า “หลักสูตรฝึกอบรมนิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษา” เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อนิสิตนักศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อไปในอนาคต

(นายสุเมธ แยมบูรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สารบัญ

หน้า

คำนำ

หลักสูตรฝึกอบรมนิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษา	1
--	---

ตัวอย่างตารางฝึกอบรมนิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษา	3
---	---

เนื้อหาหลักสูตร

บทที่ 1 การประกันคุณภาพการศึกษา	5
ความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา	5
ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานการศึกษากับการประกันคุณภาพ	5
การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน	7
การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก	9
ระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศสำหรับการประกันคุณภาพการศึกษา	12
ความเชื่อมโยงระหว่างการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและ การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก	13

บทที่ 2 บทบาทของนิสิตนักศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษา	15
ความจำเป็นของการพัฒนาบทบาทนิสิตนักศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษา	15
บทบาทนิสิตนักศึกษากับการประกันคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา	16
การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา	17

บทที่ 3 การใช้แนวคิดการประกันคุณภาพในการพัฒนาทักษะตนเอง	25
สู่บัณฑิตที่พึงประสงค์	
เป้าหมายในการพัฒนาบัณฑิต	25
กระบวนการดำเนินงานที่มีคุณภาพตามวงจร PDCA	27
แนวทางการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาด้วยกระบวนการประกันคุณภาพ	28
การประกันคุณภาพภายในขององค์การนักศึกษาหรือหน่วยงานเทียบเท่า	33

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกันคุณภาพ	35
	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกันคุณภาพ	35
	รูปแบบความร่วมมือระหว่างนิสิตนักศึกษาภายในและระหว่างสถาบัน	36
	แนวทางการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร	37
	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	37
	บรรณานุกรม	39
ภาคผนวก 1	นิยามศัพท์	40
ภาคผนวก 2	มาตรฐานการอุดมศึกษา	44
ภาคผนวก 3	ตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา	48
ภาคผนวก 4	แบบฟอร์มการเขียนโครงการ แบบฟอร์มการเขียนรายงานสรุปผล	52

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	องค์ประกอบคุณภาพและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษาของ สกอ.	9
ตารางที่ 2	มาตรฐานคุณภาพของ สมศ.	12
ตารางที่ 3	บทบาทนิสิตนักศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษา ในภารกิจด้านการเรียนการสอน	18
ตารางที่ 4	บทบาทนิสิตนักศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษา ในภารกิจด้านการวิจัย	20
ตารางที่ 5	บทบาทนิสิตนักศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษา ในภารกิจด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม	21
ตารางที่ 6	บทบาทนิสิตนักศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษา ในภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	22
ตารางที่ 7	บทบาทนิสิตนักศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษา ในภารกิจด้านการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา	23
ตารางที่ 8	ตัวอย่างการใช้วงจรคุณภาพ PDCA กับกิจกรรมหรือ โครงการนิสิตนักศึกษา	32

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ 1	ความเชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานการศึกษา หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง และการประกันคุณภาพการศึกษา	6
แผนภาพที่ 2	ความเชื่อมโยงระหว่างการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน กับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก	13

หลักสูตรฝึกอบรมนิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษา

❖ หลักการและเหตุผล

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้นิสิตนักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง เพื่อให้เป็นพลังสำคัญในการผลักดันงานประกันคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น โดยการกำหนดให้มีตัวบ่งชี้ เรื่อง *การมีระบบและกลไกการให้ความรู้และทักษะด้านการประกันคุณภาพแก่นักศึกษา เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่นิสิตนักศึกษา* และมุ่งหวังให้สถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ในระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน เพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะและมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพของสถาบันให้เข้มแข็ง รวมทั้งจัดระบบให้ทุกกิจกรรมหรือโครงการของนักศึกษามีการประกันคุณภาพทุกกิจกรรมหรือโครงการ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้พัฒนาคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาได้อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง โดยพัฒนาตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาภายในชั้นภายใต้หลักการให้มีความครอบคลุมทุกองค์ประกอบคุณภาพตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2546 รวมทั้งสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ภายใต้หลักการไม่ให้เป็นการซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงานแก่สถาบันอุดมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงได้จัดทำ “หลักสูตรฝึกอบรมนิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษา” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการฝึกอบรมนิสิตนักศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรมุ่งเน้นให้นิสิตนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณภาพ ระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายในบทบาทของนิสิตนักศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา และการสร้างเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพระหว่างสถาบัน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษา

❖ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. เพื่อให้นิสิตนักศึกษาตระหนักและให้ความสำคัญในความรู้เรื่องคุณภาพและเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมคุณภาพของสถาบัน

2. เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับระบบและกลไกประกันคุณภาพ รวมทั้งบทบาทของนิสิตนักศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา
3. เพื่อให้นิสิตศึกษามีทักษะในการดำเนินงานประกันคุณภาพ
4. เพื่อให้ความรู้และแนวทางในการสร้างเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพภายในสถาบันและระหว่างสถาบันในกลุ่มนิสิตนักศึกษา

❖ คุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรม

1. เป็นประธานนิสิตนักศึกษา ในองค์การ สภา สโมสร ชมรม หรือที่เรียกอย่างอื่นที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมนิสิตนักศึกษา หรือ
2. เป็นนิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

❖ เกณฑ์การประเมินผู้เข้ารับการอบรม

1. ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมจะต้องมีเวลาเข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรครบเต็มเวลาที่กำหนด
2. มีการแสดงออกถึงความสนใจ ความเอาใจใส่และมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์
3. มีการทำกรณีศึกษาและนำเสนอผลงานโครงการ/กิจกรรมนิสิตนักศึกษาที่แสดงถึงการนำความรู้ทางด้านการประกันคุณภาพตามวงจร PDCA มาใช้

❖ **หลักสูตร** เป็นหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย การบรรยาย แบ่งกลุ่มอภิปราย ศึกษาดูงาน และกิจกรรมนันทนาการ โดยมีหัวข้อการบรรยายและแบ่งกลุ่มอภิปราย ดังนี้

1. คุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษา
 2. บทบาทของนิสิตนักศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษา
 3. การใช้แนวคิดการประกันคุณภาพในการพัฒนาทักษะตนเองสู่บัณฑิตที่พึงประสงค์
 4. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษา
- สำหรับการเยี่ยมชมดูงาน จะจัดให้นิสิตนักศึกษาเยี่ยมชมดูงานการประกันคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา และหรือคณะวิชาต่างๆ และองค์การ สภา สโมสร ชมรม หรือที่เรียกอย่างอื่นที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมนิสิตนักศึกษาทั้งในและต่างสถาบันอุดมศึกษา

❖ หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สถาบันอุดมศึกษา

ตัวอย่าง ตารางฝึกอบรมนิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษา

เวลา วัน	8.30 - 8.45 น. พิธีเปิด	8.45 - 10.45 น. บรรยาย - คุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษา - บทบาทของนิสิตนักศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษา	11.00 - 12.00 น. บรรยาย - การใช้แนวคิดการประกันคุณภาพพัฒนาทักษะตนเองสู่บัณฑิตที่ดีประสงค์	13.00 - 14.00 น. บรรยาย - การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกันคุณภาพ	14.30 - 17.30 น. แบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรม - นำเสนอกิจกรรมนิสิตนักศึกษาที่เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันละ 10 นาที - กำหนดโครงการด้านกิจกรรมนิสิตนักศึกษาที่จะนำความรู้ด้านระบบการพัฒนาคุณภาพมาใช้	18.30 - 20.30 น. กิจกรรมและฉาย พฤติกรรม
วันที่สอง	ศึกษาดูงานการประกันคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา และหรือคณะวิชาต่าง ๆ และสโมสรนิสิตนักศึกษาทั้งในและต่างสถาบันอุดมศึกษา	ศึกษาดูงาน (ต่อ)	ศึกษาดูงาน (ต่อ)	กิจกรรม - นำกิจกรรมนิสิตนักศึกษาที่ร่วมกันกำหนดไว้ในวันแรกมาเขียนโครงการ PDCA	กิจกรรมกลุ่ม (ต่อ) - การเขียนโครงการกิจกรรมนิสิตนักศึกษาโดยใช้วงจร PDCA (ต่อ) - นำเสนอโครงการหรือกิจกรรมเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่องและการให้ข้อเสนอแนะ	กิจกรรม นำเสนอโครงการ
วันที่สาม	กิจกรรมกลุ่ม - อธิบายแนวทางในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างนิสิตนักศึกษาภายในสถาบันและระหว่างสถาบัน	กิจกรรมกลุ่ม (ต่อ) - ทำแผนปฏิบัติการในการสร้างเครือข่าย	สรุปผลการฝึกอบรม มอบตัวบัตรพิธีปิด			

หมายเหตุ 1. สถาบันอุดมศึกษาสามารถปรับตารางการฝึกอบรมได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
2. ในการแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ควรมีอาจารย์ประจำกลุ่มและเข้าร่วมกิจกรรมกับนิสิตนักศึกษาตลอดโครงการ

บทที่ 1

การประกันคุณภาพการศึกษา

❖ 1. ความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา

ภารกิจหลักที่สถาบันอุดมศึกษาไทยจะต้องปฏิบัติมี 4 ประการ คือ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การดำเนินการตามภารกิจ ทั้ง 4 ประการดังกล่าวจำเป็นต้องประกันได้ว่ามีคุณภาพ สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศทั้งระยะสั้นและระยะยาว ประกอบกับในปัจจุบันมีปัจจัยภายนอกและภายในประเทศหลายประการที่ทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นสิ่งจำเป็น ปัจจัยดังกล่าวประกอบด้วย

1) คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาและคุณภาพบัณฑิต มีแนวโน้มที่จะมีความแตกต่างกันมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากมีสถาบันอุดมศึกษาจัดตั้งขึ้นใหม่จำนวนมาก

2) การแข่งขันกันทั้งในเชิงคุณภาพของการจัดการศึกษาและคุณภาพของบัณฑิตมีมากขึ้นในวงการอุดมศึกษาทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

3) สถาบันอุดมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาองค์ความรู้ให้เป็นสากล เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากนานาชาติในการสร้างความร่วมมือต่าง ๆ ตลอดจนเพื่อพัฒนาประเทศ

4) สถาบันอุดมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมั่นใจให้แก่สังคมว่าสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพแข่งขันได้ในระดับสากล

5) สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ที่จะต้องให้ข้อมูลสาธารณะ (public information) ที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา ผู้จ้างงาน ผู้ปกครอง รัฐบาล และประชาชนทั่วไป

6) สังคมต้องการระบบอุดมศึกษาที่มีความโปร่งใส (transparency) และมีความรับผิดชอบซึ่งตรวจสอบได้ (accountability)

7) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีการกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน รวมถึงให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาทำหน้าที่ประเมินคุณภาพสถานศึกษาจากภายนอก

❖ 2. ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานการศึกษากับการประกันคุณภาพ

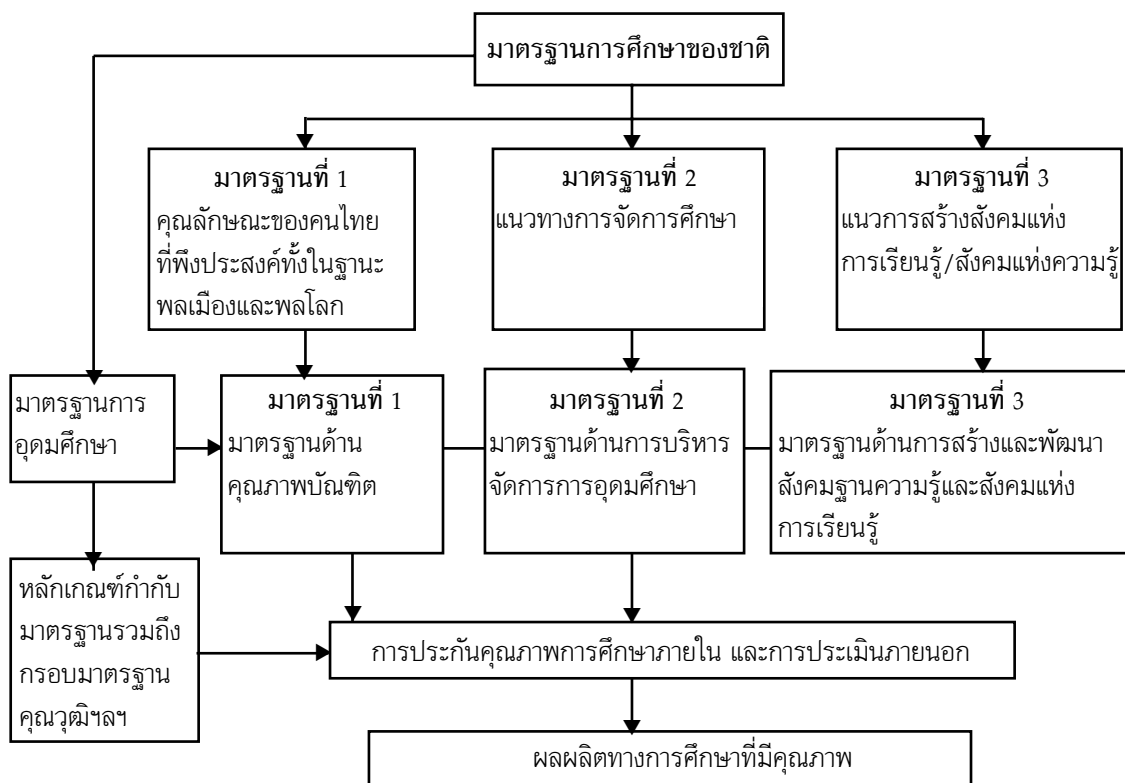
คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2547 เพื่อเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษา ต่อมาในเดือนสิงหาคมปี 2549 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศมาตรฐานการอุดมศึกษาเพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนา โดยมีสาระสำคัญที่ครอบคลุมเป้าหมาย และหลักการของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยและคำนึงถึงความหลากหลายของกลุ่มหรือประเภทของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้ทุกสถาบันสามารถนำไปใช้กำหนดพันธกิจและมาตรฐานของการปฏิบัติงานได้

นอกจากมาตรฐานการอุดมศึกษาแล้ว คณะกรรมการการอุดมศึกษายังได้จัดทำเกณฑ์มาตรฐานอื่น ๆ อาทิ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานกิจการนักศึกษา หลักเกณฑ์การขอเปิดและดำเนินการหลักสูตรระดับปริญญาในระบบการศึกษาทางไกล กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาได้พัฒนาวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพและยกระดับมาตรฐานในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มีความทัดเทียมกันและพัฒนาสู่ความเป็นสากล

เพื่อให้การจัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่ระบุข้างต้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ ในหมวด 6 จึงได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ความเชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานการศึกษา หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องและการประกันคุณภาพการศึกษาสามารถแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 ความเชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานการศึกษา หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องและการประกันคุณภาพการศึกษา

❖ 3. การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ระบุไว้ว่า การประกันคุณภาพภายในจะดำเนินการโดยบุคลากรของสถานศึกษาร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จึงมีหน้าที่ร่วมกับสถานศึกษา ในการจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและยกระดับคุณภาพของสถาบัน อุดมศึกษาของรัฐและเอกชน การประกันคุณภาพภายในเป็นการสร้างระบบและกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมายและระดับคุณภาพตามมาตรฐาน ที่กำหนดโดยสถานศึกษาและหรือหน่วยงานต้นสังกัด โดยให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

3.1 วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในประกอบด้วย

- 1) เพื่อตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานของคณะวิชา หน่วยงานและสถาบันอุดมศึกษา ในภาพรวมตามระบบคุณภาพและกลไกที่สถาบันนั้น ๆ กำหนดขึ้น โดยวิเคราะห์ เปรียบเทียบผลการดำเนินงาน ตามตัวบ่งชี้ในทุกองค์ประกอบคุณภาพว่าเป็นไปตามเกณฑ์และได้มาตรฐาน
- 2) เพื่อให้คณะวิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่าในสถาบันอุดมศึกษาทราบสถานภาพของตนเอง อันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพไปสู่เป้าหมาย (targets) และเป้าประสงค์ (goals) ที่ตั้งไว้และเป็นสากล
- 3) เพื่อให้คณะวิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่าในสถาบันอุดมศึกษาทราบจุดแข็ง จุดที่ควรปรับปรุง ตลอดจนได้รับข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมจุดแข็ง และพัฒนาจุดที่ควรปรับปรุงของ สถาบันอย่างต่อเนื่อง
- 4) เพื่อให้ข้อมูลสาธารณะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้มั่นใจว่าสถาบัน อุดมศึกษาสามารถสร้างผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ
- 5) เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดของสถาบันอุดมศึกษามีข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการอุดมศึกษาในแนวทางที่เหมาะสม

3.2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

สถาบันอุดมศึกษาจะต้องพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้อง กับระดับการพัฒนาของสถาบัน โดยอาจเป็นระบบประกันคุณภาพที่ใช้กันแพร่หลายในระดับชาติหรือนานาชาติ หรือเป็นระบบเฉพาะที่สถาบันพัฒนาขึ้นเอง แต่ไม่ว่าจะเป็นระบบคุณภาพแบบใดจะต้องมีกระบวนการ ทำงานที่เริ่มต้นจากการวางกลยุทธ์และแผนดำเนินการ ตลอดจนมีเป้าหมายและตัวบ่งชี้ความสำเร็จ ที่ชัดเจน (Plan) มีการดำเนินงานและเก็บข้อมูลตามแผน (Do) มีการตรวจสอบและประเมินผลเทียบกับแผน (Check) และมีการปรับปรุงพัฒนาตามผลการประเมินอย่างเป็นระบบ (Act) ทั้งนี้ เพื่อให้การ ดำเนินภารกิจของสถาบันบรรลุเป้าประสงค์และมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันก็เป็นหลักประกัน แก่สาธารณชนให้มั่นใจว่าสถาบันอุดมศึกษาสามารถสร้างผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ

3.2.1 ระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

ในด้านของระบบและกลไกการประกันคุณภาพ ผู้ที่มีความสำคัญส่งผลให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องคือ คณะกรรมการระดับนโยบายและผู้บริหารสูงสุดของสถาบันที่จะต้องให้ความสำคัญและกำหนดนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนและเข้าใจร่วมกันทุกระดับ โดยมอบหมายให้หน่วยงานหรือคณะกรรมการรับผิดชอบในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินและกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของคณะกรรมการหรือหน่วยงานนี้คือ การจัดระบบประกันคุณภาพพร้อมทั้งกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพที่เหมาะสมสำหรับสถาบันโดยอาจเพิ่มเติมจากที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดได้ ทั้งนี้ระบบประกันคุณภาพที่ใช้ต้องสามารถเชื่อมโยงให้เกิดคุณภาพการปฏิบัติงาน ตั้งแต่ระดับบุคคลระดับภาควิชาหรือสาขาวิชา ระดับคณะไปจนถึงระดับสถาบัน โดยอาจจำเป็นต้องจัดทำคู่มือคุณภาพในแต่ละระดับเพื่อกำกับการดำเนินงาน แต่ที่สำคัญคณะกรรมการหรือหน่วยงานนี้ต้องประสานงานและผลักดันให้เกิดระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพซึ่งสามารถใช้งานร่วมกันได้ในทุกระดับ

3.2.2 มาตรฐาน องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน

มาตรฐานสำคัญที่เป็นกรอบในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาคือ มาตรฐานการอุดมศึกษา (ภาคผนวก 2) อย่างไรก็ตามในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ยังต้องดำเนินการให้ได้ตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอีกมาก เช่น เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. กรอบการปฏิบัติราชการตามมติด้านต่างๆ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ในกรณีมหาวิทยาลัยของรัฐ มาตรฐานองค์การวิชาชีพเฉพาะ เป็นต้น

ด้วยเหตุดังกล่าว องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่พัฒนาขึ้น เพื่อให้ทุกสถาบันอุดมศึกษานำไปใช้ จึงต้องสามารถชี้วัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการอุดมศึกษา ตลอดจนมาตรฐานและหลักเกณฑ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้ทั้งหมด องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาพัฒนาขึ้นประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ 44 ตัวบ่งชี้ ในแต่ละองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ที่พัฒนาขึ้นมีทั้งประเภททั่วไปที่ใช้กับทุกสถาบันอุดมศึกษา และประเภทที่แยกใช้เฉพาะกับสถาบันที่มีจุดเน้นต่างกันตามพันธกิจและอัตลักษณ์ของสถาบัน แสดงดังตารางที่ 1 รายละเอียดตัวบ่งชี้ปรากฏในภาคผนวก 3 ตารางที่ 1 องค์ประกอบคุณภาพและตัวบ่งชี้เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

สถานศึกษา ระดับอุดมศึกษาของ สกอ.

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้เหล่านี้สถาบันอุดมศึกษาสามารถนำไปใช้ได้ทั้งเพื่อการประเมิน

องค์ประกอบคุณภาพ	จำนวนตัวบ่งชี้ *
1. ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนการดำเนินการ	2
2. การเรียนการสอน	12 – 13*
3. กิจกรรมการพัฒนานิสิตนักศึกษา	2
4. การวิจัย	4 – 5*
5. การบริการทางวิชาการแก่สังคม	4 – 5*
6. การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	1 – 3*
7. การบริหารและการจัดการ	9
8. การเงินและงบประมาณ	2
9. ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ	3
รวม 9 องค์ประกอบคุณภาพ	39 – 44*

* จำนวนตัวบ่งชี้ขึ้นอยู่กับกลุ่มหรือประเภทสถาบัน

คุณภาพการศึกษาภายในและภายนอก นอกจากนั้นในกรณีของตัวบ่งชี้ที่ใช้ประเมินกระบวนการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษายังได้นำเสนอแนวปฏิบัติที่ดีและตัวอย่างแนวทางการพัฒนาไว้ด้วย ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของสถาบันอุดมศึกษาในการนำไปใช้

สำหรับเกณฑ์การประเมินในแต่ละตัวบ่งชี้มีคะแนนเต็ม 3 คะแนน แต่ผันแปรตามจุดเน้นของสถาบันซึ่งแบ่งเป็น 4 กลุ่มหรือประเภทคือ กลุ่มผลิตบัณฑิตและวิจัย กลุ่มผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม กลุ่มผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม และกลุ่มผลิตบัณฑิต เกณฑ์เหล่านี้ส่วนหนึ่งพัฒนามาจากแนวปฏิบัติที่ดี อีกส่วนหนึ่งมาจากเกณฑ์กำกับการดำเนินงานที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ สมศ. ทั้งนี้ เพื่อให้การประเมินคุณภาพการศึกษามีความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน

❖ 4. การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

รูปแบบและวิธีการดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกจะเป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ซึ่งมีหลักการสำคัญ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

- 1) เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องการตัดสิน การจับผิดหรือการให้คุณให้โทษ
- 2) ยึดหลักการความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง (Evidence – based) และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability)
- 3) มุ่งเน้นในเรื่องการส่งเสริมและประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตรมากกว่าการกำกับควบคุม
- 4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพและการพัฒนาการจัดการศึกษาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- 5) มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการศึกษาของชาติตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยให้เอกภาพเชิงนโยบาย แต่ยังคงมีความหลากหลายในทางปฏิบัติที่สถาบันสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถาบันและผู้เรียน

4.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

วัตถุประสงค์ทั่วไป

- 1) เพื่อให้ทราบระดับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาในการดำเนินการกิจด้านต่าง ๆ
- 2) เพื่อกระตุ้นเตือนให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพการบริหารอย่างต่อเนื่อง
- 3) เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา
- 4) เพื่อรายงานสถานภาพและพัฒนาการในด้านคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษาต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์เฉพาะ

- 1) เพื่อตรวจสอบยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ตามกรอบแนวทางและวิธีการที่สำนักงานกำหนด และสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด
- 2) เพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นจุดเด่นและจุดด้อยของสถาบันอุดมศึกษา เจ็อนไขของความสำเร็จ และสาเหตุของปัญหา รวมทั้งนวัตกรรมและการปฏิบัติที่ดีของสถาบันอุดมศึกษา
- 3) เพื่อช่วยเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สถาบันอุดมศึกษา
- 4) เพื่อส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนาคุณภาพและประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง
- 5) เพื่อรายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

4.2 การดำเนินการของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกตามภาระหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย

- 1) พัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายนอก กำหนดกรอบแนวทางและวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายใน
- 2) พัฒนามาตรฐานและเกณฑ์สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก
- 3) ให้การรับรองผู้ประเมินภายนอก
- 4) กำกับดูแลและกำหนดมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก รวมทั้งให้การรับรองมาตรฐาน
- 5) พัฒนาและฝึกอบรมผู้ประเมินภายนอก
- 6) เสนอรายงานการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาประจำปีต่อคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงบประมาณ เพื่อประกอบการพิจารณาในการกำหนดนโยบายทางการศึกษา และการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา รวมทั้งเผยแพร่รายงานดังกล่าวต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

ทั้งนี้ การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับอุดมศึกษา ในปัจจุบันซึ่งเป็นการประเมินในรอบที่สอง สมศ. ดำเนินการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาทั้งในระดับสถาบันและระดับกลุ่มสาขาวิชา

4.3 มาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

มาตรฐานคุณภาพ สมศ. หมายถึง มาตรฐานคุณภาพใน 4 มิติคือ ประสิทธิภาพ การบริหาร และการจัดการ การเรียนรู้ และการประกันคุณภาพ ปัจจุบันแบ่งเป็น 7 มาตรฐาน 48 ตัวบ่งชี้ โดยมาตรฐานที่ 1 – 4 เป็นมาตรฐานด้านผลลัพธ์ ส่วนมาตรฐานที่ 5 – 7 เป็นมาตรฐานด้านกระบวนการ ในแต่ละมาตรฐานมีจำนวนตัวบ่งชี้ร่วมและตัวบ่งชี้เฉพาะ ตามจุดเน้นปฏิบัติพันธกิจและอัตลักษณ์ของสถาบัน แสดงดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 มาตรฐานคุณภาพของ สมศ.

มาตรฐาน	จำนวนตัวบ่งชี้*
1. มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต	6 – 8 *
2. มาตรฐานด้านงานวิจัยและงานสร้างสรรค์	5 – 7*
3. มาตรฐานด้านการบริการวิชาการ	4 – 7*
4. มาตรฐานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม	2 – 4*
รวมมาตรฐาน 1 - 4	17 – 26*
5. มาตรฐานด้านการพัฒนาสถาบันและบุคลากร	11
6. มาตรฐานด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน	9
7. มาตรฐานด้านการประกันคุณภาพ	2
รวมมาตรฐาน 5 - 7	22
รวมมาตรฐาน 1- 7	39 – 48*

* จำนวนตัวบ่งชี้ขึ้นอยู่กับจุดเน้นตามพันธกิจและอัตลักษณ์ของสถาบัน

สำหรับเกณฑ์การประเมินที่ใช้ในการประเมินรอบสองนี้ เป็นเกณฑ์ที่ผันแปรตามจุดเน้นของสถาบัน ดังนั้นจึงต้องเลือกพิจารณาใช้เกณฑ์ตามประเภทกลุ่มสถาบัน โดยกลุ่มที่หนึ่งคือ กลุ่มผลิตบัณฑิตและวิจัย กลุ่มที่สองคือกลุ่มผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม กลุ่มที่สามคือกลุ่มผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม และกลุ่มที่สี่คือกลุ่มผลิตบัณฑิต คณะเนื่องเกณฑ์สำหรับตัวบ่งชี้แต่ละตัวมีคะแนนเต็ม 3 คะแนน เช่นเดียวกับการประเมินคุณภาพภายใน

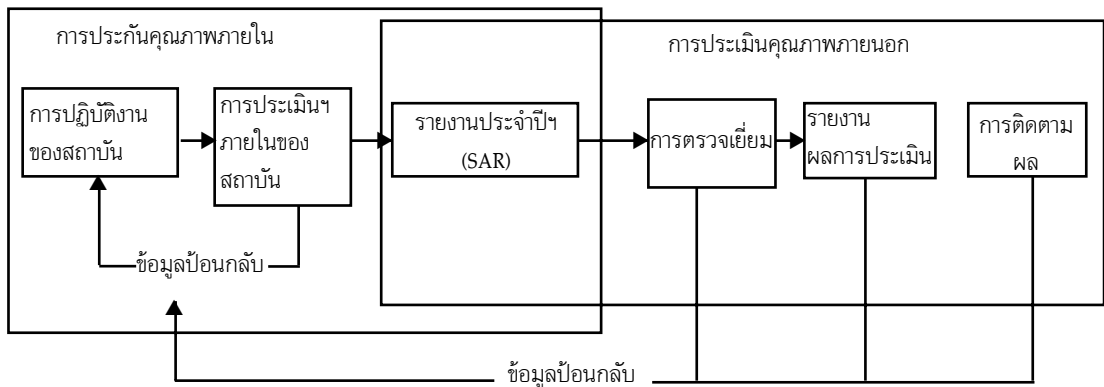
❖ 5. ระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศสำหรับการประกันคุณภาพการศึกษา

เป็นที่ทราบกันดีว่า การวิเคราะห์และวัดผลดำเนินงานเป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการประกันคุณภาพ การวัดและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานจะไม่สามารถทำได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพหากปราศจากฐานข้อมูลและสารสนเทศที่เป็นจริง ถูกต้องตรงกันทุกระดับตั้งแต่ระดับบุคคล ภาควิชา คณะ และสถาบัน ตลอดจนเป็นข้อมูลที่สามารถเรียกใช้ได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ดี มีประสิทธิภาพ จึงเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษา และส่งผลต่อคุณภาพในทุกขั้นตอนการดำเนินงานตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติงานประจำ การตรวจสอบประเมิน ตลอดจนถึงการปรับปรุงและพัฒนา

❖ 6. ความเชื่อมโยงระหว่างการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาปกติที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการควบคุมดูแลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพ มีการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ ด้วยเหตุนี้ระบบประกันคุณภาพภายในจึงต้องดูแลทั้งปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลผลิตหรือผลลัพธ์ (output/outcome) ซึ่งต่างจากการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกที่เน้นการประเมินผลการจัดการศึกษา (output/outcome) ดังนั้น ความเชื่อมโยงระหว่างการประกันคุณภาพการศึกษาภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอกจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยในระบบปัจจุบันมีการเชื่อมโยงผ่านรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายในที่ทุกสถาบันจัดทำขึ้น ความเชื่อมโยงเช่นนี้ได้แสดงไว้ในแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 ความเชื่อมโยงระหว่างการประกันคุณภาพการศึกษาภายในกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

บทที่ 2

บทบาทของนิสิตนักศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษา

❖ 1. ความจำเป็นของการพัฒนาบทบาทนิสิตนักศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษา

นิสิตนักศึกษาในฐานะผู้รับบริการและเป็นผลผลิตสำคัญของสถาบันอุดมศึกษา และเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงของสถาบันอุดมศึกษา จึงมีพันธะสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบัน มีส่วนร่วมและเป็นพลังสำคัญในการผลักดันให้งานประกันคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาจึงกำหนดให้มีตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาไว้ในตัวบ่งชี้ที่ 9.2 มีระบบและกลไกการให้ความรู้และทักษะด้านการประกันคุณภาพแก่นักศึกษา โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 9.2 : มีระบบและกลไกการให้ความรู้และทักษะด้านการประกันคุณภาพแก่นักศึกษา

คำอธิบายตัวบ่งชี้ : สถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ ในระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน เพื่อให้ นักศึกษา ได้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพของสถาบันให้เข้มแข็งรวมทั้งจัดระบบให้ทุกกิจกรรมหรือโครงการของนักศึกษา มีการประกันคุณภาพทุกกิจกรรมหรือโครงการ

แนวปฏิบัติที่ดี :

1. มีระบบและกลไกในการสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะด้านประกันคุณภาพให้กับนักศึกษา
2. มีระบบและกลไกส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการประกันคุณภาพของสถาบัน
3. มีระบบและกลไกส่งเสริมให้นักศึกษานำความรู้ด้านประกันคุณภาพ กระบวนการคุณภาพ เช่น 5 ส. PDCA ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพกิจกรรมหรือโครงการนักศึกษา
4. การติดตามประเมินผลและพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งกิจกรรมที่ดำเนินการโดยนักศึกษา และที่นักศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน

เกณฑ์มาตรฐาน

1. มีระบบการให้ความรู้และทักษะการประกันคุณภาพการศึกษาแก่นักศึกษา
2. มีระบบส่งเสริมให้นักศึกษานำความรู้ด้านการประกันคุณภาพไปใช้กับกิจกรรมนักศึกษา
3. มีกลไกให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน
4. นักศึกษามีการใช้กระบวนการคุณภาพ ในการพัฒนาคุณภาพของกิจกรรมหรือโครงการนักศึกษา
5. นักศึกษาสร้างเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพภายในสถาบันและระหว่างสถาบัน
6. มีระบบติดตามประเมินผลผลการประกันคุณภาพในกิจกรรมที่นักศึกษาดำเนินการในส่วนที่นักศึกษามีส่วนร่วมกับการประกันคุณภาพของสถาบัน

7. มีการนำผลการประเมินไปพัฒนากระบวนการให้ความรู้และกลไกการดำเนินงานประกันคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงมีนโยบายให้สถาบันอุดมศึกษามีการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับนิสิตนักศึกษา เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะและมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพของสถาบันให้เข้มแข็ง รวมทั้งมีการนำแนวความคิดการประกันคุณภาพไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการของนิสิตนักศึกษา

❖ 2. บทบาทนิสิตนักศึกษากับการประกันคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา

นิสิตนักศึกษาเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญยิ่งต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา จึงควรมีบทบาทในการเป็นส่วนสนับสนุนและส่งเสริมให้การดำเนินงานด้านประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะผลการดำเนินงานที่ดีมีคุณภาพย่อมส่งผลโดยตรงต่อนิสิตนักศึกษา บทบาทนิสิตนักศึกษาในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา มีดังต่อไปนี้

2.1 บทบาทในการให้ความร่วมมือให้ข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยการให้ข้อมูลที่ตรงไปตรงมา ให้ข้อเท็จจริงมากที่สุด เพื่อให้ข้อมูลความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ เป็นประโยชน์ในการนำมาใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันต่อไป

2.2 บทบาทในการรับรู้ ติดตามและให้ข้อเสนอแนะหรือให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพของสถาบัน เป็นส่วนที่นิสิตนักศึกษาพิจารณาแล้ว เห็นว่าข้อมูลดังกล่าวจะก่อให้เกิดประโยชน์หรือเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาระบบการประเมินในฐานะผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

2.3 บทบาทในการศึกษา ติดตาม กำกับว่าข้อมูลที่ให้ไปมีการนำไปปรับปรุงหรือใช้ประโยชน์จากการประเมินหรือไม่ อย่างไร โดยติดตามผลการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาทั้งในภาพรวมและในส่วนองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องและมีผลต่อนิสิตนักศึกษาโดยตรง เช่น องค์ประกอบด้านการเรียนการสอน องค์ประกอบด้านกิจกรรมพัฒนานิสิตนักศึกษา องค์ประกอบด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคม องค์ประกอบด้านการทำงานบูรณาการวัฒนธรรม หรือองค์ประกอบด้านระบบและกลไกการประกันคุณภาพ นิสิตนักศึกษาควรศึกษาว่าทางสถาบันได้ดำเนินการตามองค์ประกอบเหล่านั้นอย่างไร มีจุดแข็งที่ต้องเสริม จุดอ่อนที่ควรแก้ไขในด้านใดบ้าง มีกระบวนการใดที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีที่ดำเนินการแล้วส่งผลให้คุณภาพการจัดการศึกษาดีขึ้น ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อคุณภาพของบัณฑิต

2.4 บทบาทในการสนับสนุนให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันดำเนินไปได้ โดยนิสิตนักศึกษาสามารถแสดงบทบาทในการส่งเสริมสถาบันได้หลายรูปแบบ อาทิ การรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งองค์กรนิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน เผยแพร่และเชิญชวนนิสิตนักศึกษาในสถาบันได้ให้ความสนใจและให้ความสำคัญในการดำเนินงานด้านประกันคุณภาพ

การศึกษาของสถาบัน สร้างเครือข่ายในการร่วมกันติดตาม รับรู้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา สร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างวิสัยทัศน์และโลกทัศน์การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพเพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานด้านประกันคุณภาพมีความเข้มแข็งและก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงแก่นิสิตนักศึกษาต่อไป

2.5 บทบาทในการนำความรู้และทักษะด้านการประกันคุณภาพไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง พัฒนางานกิจกรรมนิสิตนักศึกษาเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานกิจการนักศึกษา พ.ศ. 2541 มีการกำกับ ติดตาม และประเมินคุณภาพการดำเนินงานกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา โดยอย่างน้อยต้องดำเนินการ 5 ประเภท คือ กิจกรรมวิชาการ กิจกรรมกีฬาและการส่งเสริมสุขภาพ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีแกวล์้อม กิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเองในขณะที่ศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาได้เต็มตามศักยภาพ และสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพไปใช้ในการดำเนินงานกิจกรรมนิสิตนักศึกษาและปรับใช้ในวิถีการทำงานในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

❖ 3. การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา

นิสิตนักศึกษาสามารถมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพตามภารกิจต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษา และในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา ดังนี้

3.1 ด้านการเรียนการสอน

นิสิตนักศึกษาสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการริเริ่มวางแผนการเรียนรู้ของตนเอง กำกับกำกับการดำเนินการตามแผนประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและร่วมทำงานกับอาจารย์ บุคลากรสายสนับสนุน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง นำความรู้ด้านประกันคุณภาพการศึกษาที่มีอยู่ไปใช้ในการทำกิจกรรม ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การให้บริการต่าง ๆ แก่ชุมชนและสังคม และนิสิตนักศึกษาควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษา นอกจากนี้นิสิตนักศึกษาต้องเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบันเพื่อเป็นการเรียนรู้และฝึกฝนตนเอง เป็นการเสริมการเรียนการสอนกิจกรรมดังกล่าวได้แก่ กิจกรรมส่วนกลาง (องค์การนิสิตนักศึกษาหรือสโมสรนิสิตนักศึกษา) กิจกรรมวิชาการ (ชมรม หรือชุมนุมทางวิชาการ เช่น ชมรมภาษาอังกฤษ ชมรมคอมพิวเตอร์) กิจกรรมกีฬา (ชมรมกีฬาประเภทต่าง ๆ เช่น ชมรมฟุตบอล ชมรมกรีฑา) กิจกรรมศิลปะและวัฒนธรรม (ชมรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและวัฒนธรรม เช่น ชมรมดนตรีไทย ชมรมดนตรีสากล ชมรมศาสนสัมพันธ์) กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ (ชมรมกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม เช่น ชมรมค่ายอาสาพัฒนา ชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม) กิจกรรมนันทนาการ (การสร้างสรรค การออกกำลังกาย การเล่นเกมเพื่อสุขภาพ การเล่นเกมกีฬา) สามารถนำความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่การทำกิจกรรมนิสิตนักศึกษาในแต่ละประเภท ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาและสถาบันอุดมศึกษา ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมของนิสิตนักศึกษามีจำนวน 9 ตัวบ่งชี้ โดยนิสิตนักศึกษาจะมีบทบาทในการดำเนินการในแต่ละตัวบ่งชี้ตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 บทบาทนิสิตนักศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษาในภารกิจด้านการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้	ตัวอย่างการแสดงบทบาทของนิสิตนักศึกษา
2.1 มีระบบและกลไกการพัฒนาหลักสูตร	<ul style="list-style-type: none"> ● ให้ข้อมูลแก่สถาบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ● ให้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการสอนของคณาจารย์ ● มีส่วนร่วมในการใช้ความเห็นเกี่ยวกับข้อมูลผลการดำเนินการหลักสูตรที่สถาบันเผยแพร่ต่อสาธารณะ ● ให้ข้อมูลแก่สถาบันเกี่ยวกับความพร้อมของการจัดการศึกษาตามหลักสูตร เช่น ตำรา วารสาร ห้องปฏิบัติการ ฯ ● ติดตามการปรับปรุงหลักสูตรของสถาบัน
2.2 มีกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> ● การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ● ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์แต่ละคน โดยเฉพาะวิธีการสอน การวัดและประเมินผล การเรียนที่สะท้อนสภาพที่เกิดขึ้นจริง ● ให้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์
2.3 มีโครงการหรือกิจกรรมที่สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ซึ่งบุคคล องค์กร และชุมชนภายนอกมีส่วนร่วม	<ul style="list-style-type: none"> ● เสนอแนะรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ● เสนอแนะการเชิญวิทยากรจากภายนอกหรือหน่วยงานที่สนใจไปฝึกประสบการณ์ ● แสดงความสนใจในสิ่งที่ตนเองต้องการเรียนรู้ให้ผู้สอนทราบ
2.9 ร้อยละของบัณฑิตระดับปริญญาตรี ที่ได้งานทำ และการประกอบอาชีพอิสระภายใน 1 ปี	<ul style="list-style-type: none"> ● ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลของสถาบัน ● ช่วยประชาสัมพันธ์การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามผลบัณฑิตให้เพื่อนนิสิตนักศึกษาหรือผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วให้ทราบและเข้าใจถึงการนำผลประโยชน์จากข้อมูลไปพัฒนาสถาบัน
2.10 ร้อยละของบัณฑิตระดับปริญญาตรีที่ได้รับเงินเดือนเริ่มต้นเป็นไปตามเกณฑ์	<ul style="list-style-type: none"> ● ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลของสถาบัน ● ช่วยประชาสัมพันธ์การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามผลบัณฑิตให้เพื่อนนิสิตนักศึกษาหรือผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วให้ทราบและเข้าใจถึงการนำผลประโยชน์จากข้อมูลไปพัฒนาสถาบัน
2.11 ระดับความพึงพอใจของนายจ้าง ผู้ประกอบการ และผู้ใช้บัณฑิต	<ul style="list-style-type: none"> ● ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการได้งานทำของรุ่นพี่ ● ให้ข้อมูลการจัดการเรียนการสอน คุณภาพผลผลิตของสถาบันในมุมมองของผู้ใช้บัณฑิตให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ● หลังจากจบการศึกษา ช่วยให้ข้อมูลที่มีคุณค่าต่อสถาบันในเรื่องการมีงานทำ การประกอบอาชีพอิสระ เช่น เงินเดือนเริ่มต้นและหรือรายได้ต่อเดือน สถานที่ทำงาน ตำแหน่งงาน การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน ข้อเสนอต่อการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้าง ศักยภาพ ความสามารถ

ตัวบ่งชี้	ตัวอย่างการแสดงผลของนิสิตนักศึกษา
	การบริหารจัดการ ที่นำไปสู่การทำงานในโลกแห่งความเป็นจริงอย่างเป็นที่พึงพอใจของนายจ้าง ผู้ประกอบการ และผู้ใช้บัณฑิต
2.12 ร้อยละของนักศึกษาปัจจุบันและศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา ได้รับการประกาศเกียรติคุณยกย่อง ในด้านวิชาการ วิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม กีฬา สุขภาพ ศิลปะและวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม ในระดับชาติ หรือนานาชาติ	<ul style="list-style-type: none"> ● พัฒนาตนเองให้อยู่ในขอบข่ายที่จะได้รับการยกย่อง ● ทำตนไม่ให้สถาบันเสื่อมเสีย ● หาโอกาสและสร้างชื่อเสียงแก่สถาบันตามศักยภาพของตนเอง เช่น ค้นหา ศึกษาข้อกำหนดของเวทีประกวด ผลงานของนักศึกษา และนำมาพิจารณาความเป็นไปได้ ในการปรับลักษณะการจัดทำผลงานวิชาการ สิ่งประดิษฐ์ วิทยานิพนธ์ ให้สามารถส่งประกวดได้ ฯ ● ช่วยให้ข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลของตนเองและเพื่อน นิสิตนักศึกษาหรือศิษย์เก่าที่ได้รับการยกย่องตามเกณฑ์ฯ ให้สถาบันทราบ
3.1 มีการจัดบริการแก่นักศึกษาและศิษย์เก่า	<ul style="list-style-type: none"> ● สื่อสารให้สถาบันทราบถึงความต้องการจำเป็นของตนเอง ที่ต้องการให้สถาบันจัดบริการให้ ● ให้ข้อมูลต่อสถาบันเกี่ยวกับคุณภาพหรือความเหมาะสม ของบริการที่สถาบันจัดให้ ● เสนอให้สถาบันจัดโครงการเพื่อพัฒนาประสบการณ์ทาง วิชาชีพของตนเอง และ/หรือศิษย์เก่า ที่ส่งเสริมการดำเนินงานทำ การได้รับเงินเดือนเริ่มต้นเป็นไปตามเกณฑ์
3.2 มีการส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษาที่ครบถ้วน และสอดคล้องกับคุณลักษณะของบัณฑิต ที่พึงประสงค์	<ul style="list-style-type: none"> ● มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนา ตนเองหรือเพื่อนนิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ ● ให้ความร่วมมือกับสถาบันในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประกันคุณภาพด้านกิจการนักศึกษา ● ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาโดยใช้กระบวนการ PDCA

3.2 ด้านการวิจัย

นิสิตนักศึกษาโดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสามารถเข้าร่วมงานด้านวิจัยกับ อาจารย์ นักวิจัย และบุคลากรสายสนับสนุนของสถาบัน ทั้งการเป็นกลุ่มตัวอย่าง (subject) สำหรับการวิจัยและการร่วมวิจัยกับบุคลากรของสถาบัน ซึ่งจะทำให้นิสิตนักศึกษามีประสบการณ์ด้านการวิจัย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียน และผลการวิจัยของนิสิตนักศึกษาและผลงานวิจัยของอาจารย์ ยังมีประโยชน์ ทั้งในการนำไปใช้ด้านต่างๆ อีกด้วย ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยมีจำนวน 5 ตัวบ่งชี้ โดยนิสิตนักศึกษาจะมีบทบาทในการดำเนินการในแต่ละตัวบ่งชี้ ตามตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 บทบาทนิสิตนักศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษาในภารกิจด้านการวิจัย

ตัวบ่งชี้	ตัวอย่างการแสดงบทบาทของนิสิตนักศึกษา
2.8 มีระบบและกลไกสนับสนุนให้อาจารย์ประจำทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน	<ul style="list-style-type: none"> ● ให้ข้อมูลอาจารย์เกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ● มีส่วนร่วมและเรียนรู้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกับผู้วิจัย
4.1 มีการพัฒนาระบบและกลไกในการสนับสนุนการผลิตงานวิจัยและงานสร้างสรรค์	<ul style="list-style-type: none"> ● ให้ข้อมูลความเห็นและเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำแผนทรัพยากรด้านการวิจัย ● เข้าร่วมการทำงานวิจัยเป็นทีมกับนักวิจัยอาวุโส และนักวิจัยระดับกลาง ในฐานะผู้ช่วยนักวิจัยเพื่อให้สามารถทำงานวิจัยอย่างลุ่มลึกและต่อเนื่อง (นิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา)
4.2 มีระบบบริหารจัดการความรู้จากงานวิจัยและงานสร้างสรรค์	<ul style="list-style-type: none"> ● ให้ข้อมูลสถาบันเกี่ยวกับการจัดการความรู้จากงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ ● ให้ข้อมูลสถาบันเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการต่างๆ ที่เกี่ยวกับระบบบริหารจัดการความรู้ที่สถาบันดำเนินงานว่าสะดวก เหมาะสมเพียงใด
4.4 ร้อยละของงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ ได้รับการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา หรือนำไปใช้ประโยชน์ทั้งในระดับชาติ และในระดับนานาชาติต่อจำนวนอาจารย์ประจำ	<ul style="list-style-type: none"> ● ช่วยเผยแพร่ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ของสถาบัน ● ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการนำผลงานวิจัยของอาจารย์ไปใช้อ้างอิงหรือการนำไปใช้ประโยชน์ระดับชาติ
4.5 ร้อยละของบทความวิจัยที่ได้รับการอ้างอิง (citation) ใน refereed journal หรือในฐานข้อมูลระดับชาติหรือระดับนานาชาติต่ออาจารย์ประจำ (เฉพาะสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัย)	

3.3 ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม เป็นภารกิจหลักที่สำคัญอย่างหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถาบันและชุมชน มีการแลกเปลี่ยนความรู้สมัยใหม่กับภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนี้การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมบริการวิชาการของนิสิตนักศึกษา ยังเป็นการเพิ่มทักษะและความรู้ให้กับนิสิตนักศึกษา และยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการเรียนของตน ได้ฝึกฝนทักษะด้านอาชีพตามสภาพความเป็นจริงเพื่อให้ทราบความต้องการของสังคม ปัญหาของสังคมและร่วมกันแก้ไข นิสิตนักศึกษาสามารถนำความรู้ด้านการประกันคุณภาพไปสู่ชุมชนสังคม ให้อำนาจการดำเนินงานที่มีคุณภาพ ช่วยเสนอแนะและแลกเปลี่ยนความรู้และข้อคิดเห็นในการตรวจสอบ

การดำเนินงานด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมของสถาบัน ให้เป็นไปตามเป้าหมายของภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริการทางวิชาการแก่สังคม มีจำนวน 3 ตัวบ่งชี้ โดยนิสิตนักศึกษาจะมีบทบาทในการดำเนินการในแต่ละตัวบ่งชี้ ตามตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 บทบาทนิสิตนักศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษาในภารกิจด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

ตัวบ่งชี้	ตัวอย่างการแสดงผลของบทบาทของนิสิตนักศึกษา
5.1 มีระบบและกลไกในการบริการทางวิชาการแก่สังคมตามเป้าหมายของสถาบัน	<ul style="list-style-type: none"> ● ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดบริการทางวิชาการแก่สังคมในส่วนที่เกี่ยวข้อง ● ให้ข้อคิดเห็นด้านการจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรม เพื่อเชื่อมโยงและบูรณาการการบริการทางวิชาการแก่สังคมเข้ากับการเรียนการสอน ● เข้าร่วมกิจกรรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากชุมชนในการจัดบริการทางวิชาการของสถาบัน ● ติดตามการปรับปรุงการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม
5.3 ร้อยละของกิจกรรมหรือโครงการบริการวิชาการและวิชาชีพที่ตอบสนองความต้องการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคม ชุมชน ประเทศชาติและนานาชาติต่ออาจารย์ประจำ	<ul style="list-style-type: none"> ● ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลของสถาบัน ● เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมหรือโครงการบริการวิชาการต่างๆ ที่สถาบันจัดขึ้น ● ช่วยประชาสัมพันธ์การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมบริการวิชาการและวิชาชีพของสถาบัน
5.4 ร้อยละของระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ	<ul style="list-style-type: none"> ● กรณีที่ร่วมจัดโครงการบริการวิชาการ สามารถมีส่วนช่วยรักษาและพัฒนาระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ โดยอาจคำนึงถึงผลของการดำเนินงานต่อความพึงพอใจใน 4 ประเด็นสำคัญตามคำอธิบายตัวบ่งชี้ (สกอ. 2551 หน้า 64)

3.4 ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

นิสิตนักศึกษาต้องร่วมกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันแล้ว ยังต้องร่วมจัดกิจกรรมของสโมสรหรือชมรมเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกในความเป็นไทยที่จะต้องมีการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีจำนวน 3 ตัวบ่งชี้ โดยนิสิตนักศึกษาจะมีบทบาทในการดำเนินการในแต่ละตัวบ่งชี้ ตามตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 บทบาทนิสิตนักศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษาในภารกิจด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม

ตัวบ่งชี้	ตัวอย่างการแสดงบทบาทของนิสิตนักศึกษา
6.1 มีระบบและกลไกในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	<ul style="list-style-type: none"> ● ให้ข้อมูลแก่สถาบันเกี่ยวกับกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ● ให้ข้อมูลที่น่าไปสู่การปรับปรุงกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้สามารถสร้างความตระหนักต่อนิสิตนักศึกษาในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ● เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมตามความสมัครใจ ● ติดตามการปรับปรุงแผนการดำเนินงานเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรม
6.2 มีผลงานหรือชิ้นงานการพัฒนาองค์ความรู้และสร้างมาตรฐาน ศิลปวัฒนธรรม (เฉพาะสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปวัฒนธรรม)	<ul style="list-style-type: none"> ● ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของสถาบัน ● หาโอกาสเผยแพร่และสร้างชื่อเสียงให้กับสถาบันตามศักยภาพของตนเอง ● เข้าร่วมโครงการหรือเสนอกิจกรรมที่สนใจต่อสถาบัน
6.3 ประสิทธิภาพในการอนุรักษ์ พัฒนาและสร้างเสริมเอกลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรม (เฉพาะสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปวัฒนธรรม)	<ul style="list-style-type: none"> ● เสาะแสวงแหล่งศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นหรือภูมิภาคและแจ้งเป็นข้อมูลให้กับสถาบัน ● ช่วยประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลงานของนิสิตนักศึกษาและสถาบัน ● ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมในสถาบัน ทั้งความประพฤติกริยามารยาท การพูดจา และการแต่งกาย

3.5 ด้านการบริหารงาน

ในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 ด้านข้างต้น การบริหารงานเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติงานตามภารกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามที่กำหนดไว้ การประกันคุณภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานมีอยู่ในหลายองค์ประกอบโดยนิสิตนักศึกษาจะมีบทบาทในการดำเนินการในตัวบ่งชี้ 9 ตัว ตามตารางที่ 7 ดังนี้

ตารางที่ 7 บทบาทนิสิตนักศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษาในด้านการบริหารงานของสถาบัน อุดมศึกษา

ตัวบ่งชี้	ตัวอย่างการแสดงผลบทบาทของนิสิตนักศึกษา
<p>1.1 มีการกำหนดปรัชญาหรือปณิธาน ตลอดจน มีกระบวนการพัฒนาดุลยฤทธิ์ แผนดำเนินงาน และมีการกำหนดตัวบ่งชี้เพื่อวัดความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนให้ครบทุกภารกิจ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ให้ข้อมูลแก่สถาบันเพื่อประกอบการจัดทำแผน การดำเนินงานตามภารกิจหลักของสถาบัน ● ศึกษาปรัชญาหรือปณิธาน ดุลยฤทธิ์ ตัวบ่งชี้ เป้าหมาย การดำเนินงานของแต่ละตัวบ่งชี้ ที่สถาบันกำหนดเพื่อวัด ความสำเร็จของการดำเนินงาน และพิจารณาความ เป็นไปได้ในการปรับเปลี่ยน/พัฒนา โครงการ กิจกรรม และ/หรือวิธีการดำเนินงานของชมรม สโมสร องค์คร นักศึกษา ที่ตนเองมีส่วนร่วม ให้มีส่วนเสริมสร้างความ สำเร็จตามปณิธาน ดุลยฤทธิ์ ตัวบ่งชี้ ไปด้วยกัน ● ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการประเมินและการปรับปรุง แผนการดำเนินงานในแต่ละภารกิจของสถาบัน รวมถึง การปรับปรุงตามสภาพการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มใน อนาคต ที่เห็นว่าส่งผลต่อโอกาสที่นักศึกษาจะได้รับการ พัฒนาศักยภาพ ความสามารถ และคุณลักษณะของ บัณฑิตที่พึงประสงค์
<p>1.2 ร้อยละของการบรรลุเป้าหมายตามตัวบ่งชี้ของ การปฏิบัติงานที่กำหนด</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงาน ตามตัวบ่งชี้ของการปฏิบัติงาน
<p>2.7 มีกระบวนการส่งเสริมการปฏิบัติตาม จรรยาบรรณวิชาชีพของคณาจารย์</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ให้ข้อมูลที่แสดงความชื่นชมต่ออาจารย์ที่เป็นตัวอย่างที่ดี มีจรรยาบรรณวิชาชีพสูง
<p>7.1 สภาสถาบันใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร จัดการและสามารถผลักดันสถาบันให้แข่งขันได้ ในระดับสากล</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ติดตามข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประชุมสภาสถาบันและมติ ของสภาสถาบันในเรื่องต่าง ๆ
<p>7.2 ภาวะผู้นำของผู้บริหารทุกระดับของสถาบัน</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● หากสถาบันให้นิสิตนักศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการ สรรหาผู้บริหาร นิสิตนักศึกษาควรรหาข้อมูลอย่างถูกต้อง และเที่ยงตรงเกี่ยวกับบุคคลที่สมควรเป็นผู้บริหาร ตัดสินใจอย่างเป็นอิสระในกระบวนการสรรหาเพื่อให้ได้ บุคคลที่เหมาะสมที่สุดที่จะมาบริหารและพัฒนาสถาบัน
<p>7.3 มีการพัฒนาสถาบันสู่องค์กรเรียนรู้</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● พัฒนาตนเองให้เป็นผู้ใฝ่รู้ ● พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาการเรียนรู้ ผลงาน การปฏิบัติงาน เป็นโครงการ/กิจกรรมจัดการความรู้ โดยอาจทำร่วมกับเพื่อนนักศึกษา และ/หรืออาจารย์

ตัวบ่งชี้	ตัวอย่างการแสดงผลของนิสิตนักศึกษา
	<ul style="list-style-type: none"> ● ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลของสถาบัน ● ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการนำการจัดการความรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมและการดำเนินงานของสโมสรหรือชมรมของนิสิตนักศึกษา ● เสนอตนเองเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการความรู้ในสถาบัน
7.5 ศักยภาพของระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารการเรียนการสอนและการวิจัย	<ul style="list-style-type: none"> ● ใช้ระบบฐานข้อมูลของสถาบันในส่วนที่เกี่ยวข้อง ● ให้ข้อมูลเพื่อการประเมินและการปรับปรุงฐานข้อมูลเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อนิสิตนักศึกษามากขึ้น
7.8 มีการนำระบบบริหารความเสี่ยงมาใช้ในกระบวนการบริหารการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> ● ให้ความร่วมมือกับสถาบันในการดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถาบัน ● ให้ความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูล และให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงแผนบริหารความเสี่ยง
8.2 มีการใช้ทรัพยากรภายในและภายนอกสถาบันร่วมกัน	<ul style="list-style-type: none"> ● ในการจัดทำโครงการและกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา ให้คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างชมรม ระหว่างคณะและระหว่างสถาบันกับบุคคลและหน่วยงานภายนอก ● มีการประเมินการประหยัดงบประมาณของโครงการและกิจกรรมจากการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

บทที่ 3

การใช้แนวคิดการประกันคุณภาพในการพัฒนาทักษะตนเอง สู่บัณฑิตที่พึงประสงค์

❖ 1. เป้าหมายในการพัฒนาบัณฑิต

เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะด้านประกันคุณภาพให้นิสิตนักศึกษา มีความตระหนักในเรื่องคุณภาพและสามารถนำองค์ความรู้ ด้านระบบกลไกการประกันคุณภาพ เช่น กระบวนการควบคุม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพไปใช้ได้จริง ไม่ใช่เพียงเป็นการท่องจำ และคาดหวังว่าจะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับตัวเอง สังคมและประเทศชาติ ซึ่งในระบบการศึกษาของชาติได้ให้ความสำคัญในประเด็นนี้ โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายที่เป็นมาตรฐาน และมีระเบียบประกาศที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ แม้ว่าจะไม่ได้กำหนดไว้เป็นข้อความที่ชัดเจน ตรงไปตรงมา แต่ก็สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์เจตนารมณ์ของวัตถุประสงค์ด้านการสร้างทักษะการประกันคุณภาพให้กับนิสิตนักศึกษาได้ตรงกัน เช่น

1.1 ลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

บัณฑิตที่พึงประสงค์ตามวิสัยทัศน์ของการพัฒนานักศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2546 – 2549) คือบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีสติปัญญา ใฝ่การเรียนรู้ นึกคิดอย่างมีระบบ มีจิตสำนึก และศักยภาพในการสร้างงาน บุคลิกภาพดี มีความเป็นผู้นำ ยึดมั่นในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีวินัย รับผิดชอบต่อตนเองและเอื้ออาทรต่อสังคม ตระหนักในคุณค่าทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น สุขภาพดี และมีความเป็นสากล

เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามวิสัยทัศน์การพัฒนานักศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัยเดิม) จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างหรือผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะดังนี้

- 1) มีความรู้ ทักษะ (ด้านวิชาการ วิชาชีพ วิชาชีพชีวิต) และความสามารถระดับสากล เรียนรู้ (ใฝ่รู้) ตลอดชีวิต
- 2) มีคุณธรรม จริยธรรม วินัย ความรับผิดชอบ และความเป็นผู้นำ
- 3) มีสติปัญญา และวิจารณ์ญาณ มีวิธีคิดอย่างเป็นระบบและสามารถแก้ไขปัญหาได้
- 4) เข้าใจความเป็นจริงของสังคมไทยและสังคมโลก รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงการแข่งขันในระดับสากล และสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุข
- 5) มีความเป็นประชาธิปไตย
- 6) มีจิตสำนึกและภาคภูมิใจในความเป็นไทย สามารถใช้ภูมิปัญญาไทยในการพัฒนาประเทศ
- 7) ตระหนักในคุณค่าทรัพยากร ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 8) มีจิตสำนึกและศักยภาพในการสร้างงาน
- 9) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี

1.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 6 กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ประกอบกับนโยบายทางสังคมของรัฐบาลที่มุ่งมั่นจะสร้างสังคมเข้มแข็งที่คนในชาติอยู่เย็นเป็นสุข ร่วมกันอย่างสมานฉันท์บนพื้นฐานของคุณธรรมประการหนึ่งคือ เร่งรัดปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรม นำความรู้ โดยคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ เสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีชีวิตประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรม เป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชนสถาบันทางศาสนา และสถาบันการศึกษา การจัดการศึกษาจะเน้นการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่ สถานศึกษาและท้องถิ่น รวมทั้งความร่วมมือร่วมใจของประชาชนและภาคเอกชนให้การศึกษาสร้างคนและสร้างความรู้สู่สังคมคุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพและประสิทธิภาพ

1.3 เกณฑ์มาตรฐานงานกิจกรรมนักศึกษา พ.ศ. 2541

ได้กำหนด 3 องค์ประกอบหลักประกอบด้วย

(1) เป้าหมายของงานกิจกรรมนักศึกษา คือ การส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษาร่วมกันจัดกิจกรรมที่มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการของนักศึกษาและมีคุณภาพดี

(2) ประเภทของกิจกรรมนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษาร่วมกันจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ดังนี้

- กิจกรรมส่วนกลาง ได้แก่ องค์การนักศึกษาหรือสโมสรนักศึกษา
- กิจกรรมวิชาการ ได้แก่ ชมรม หรือชุมนุมทางวิชาการ เช่น ชมรมภาษาอังกฤษ ชมรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

เป็นต้น

- กิจกรรมกีฬา ได้แก่ ชมรมกีฬาประเภทต่างๆ เช่น ชมรมฟุตบอล ชมรมกรีฑา เป็นต้น
- กิจกรรมศิลปะและวัฒนธรรม ได้แก่ ชมรมดนตรีไทย ชมรมดนตรีสากล ชมรมอีสาน เป็นต้น

เป็นต้น

- กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ได้แก่ ชมรมกิจกรรมเพื่อการช่วยเหลือสังคม เช่น ชมรมค่ายอาสาพัฒนา ชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

- กิจกรรมนันทนาการ ได้แก่ กิจกรรมเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เช่น การสังสรรค์ การออกกำลังกาย การเล่นเกมเพื่อสุขภาพ การเล่นเกมกีฬา เป็นต้น

(3) การบริหาร ประกอบด้วย

3.1 การจัดองค์การ

3.2 บุคลากร

3.3 สิ่งอำนวยความสะดวก

3.4 งบประมาณ

3.5 ความรับผิดชอบตามกฎหมาย

- 3.6 ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานและชุมชน
- 3.7 จรรยาบรรณ
- 3.8 การประเมินผล

โดยผู้บริหารกิจกรรมนิสิตนักศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาของแต่ละองค์การกิจกรรมนิสิตนักศึกษาเป็นประจำ หัวข้อการประเมินนั้นอาจรวมถึงความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม และการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา คุณภาพของกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ตลอดจนปัญหาในการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษา

1.4 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education ; TQF : HED.) หมายถึง กรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ระดับคุณวุฒิ ความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้น การแบ่งสาขาวิชา มาตรฐานผลการเรียนรู้ที่เพิ่มสูงขึ้นตามระดับของคุณวุฒิ ลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ ปริมาณการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเวลาที่ต้องใช้ การเปิดโอกาสให้เทียบโอนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งระบบและกลไกที่ให้ความมั่นใจในประสิทธิผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสถาบันอุดมศึกษาสามารถผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

มาตรฐานผลการเรียนรู้ (Domain of Learning) ที่คาดหวังให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้านได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิจะเป็นหลักให้สถาบันอุดมศึกษานำไปพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้บัณฑิตบรรลุกลุ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแต่ละคุณวุฒิและเป็นกรอบที่ผู้บริหาร คณาจารย์ รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถสื่อสารกับผู้ใช้บัณฑิตและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพถึงกระบวนการจัดการศึกษาและคุณภาพของบัณฑิตในแต่ละคุณวุฒิ

❖ 2. กระบวนการดำเนินงานที่มีคุณภาพตามวงจร PDCA

กระบวนการคุณภาพพื้นฐานที่ต้องการสร้างให้บัณฑิตทุกคนที่จบการศึกษาจากทุกสถาบันในประเทศไทยได้นำมาใช้ คือ กระบวนการวงจร PDCA (Plan – Do – Check – Act) ของ ศาสตราจารย์เดมมิ่ง (Deming’s cycle)

1. Plan (การวางแผน)

หมายถึง ทักษะในการกำหนดเป้าหมาย การวิเคราะห์และสังเคราะห์ ทาวิธิการและกระบวนการให้บรรลุเป้าหมายนั้น ๆ โดยจะต้องมีการกำหนดตัวบ่งชี้กำกับไว้ เพื่อจะได้นำไปใช้ในการประเมินผลดำเนินการ

2. Do (การดำเนินงาน)

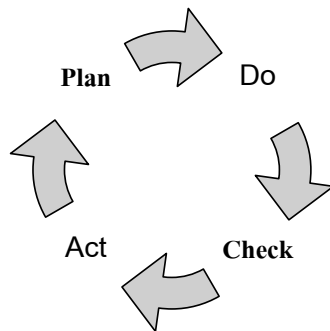
หมายถึง ทักษะในการปฏิบัติตามแผน ตามขั้นตอนและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ กรณีที่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงปัจจัยสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก จะต้องมีการปรับแผนในระหว่างดำเนินการโดยมีคำอธิบายและเหตุผลประกอบ

3. Check (การประเมินผล)

หมายถึง ทักษะในการรวบรวมข้อมูลของผลการดำเนินงานที่สอดคล้องกับประเด็นตัวบ่งชี้ที่ตั้งไว้ เพื่อนำมาใช้เปรียบเทียบกับเป้าหมายของแผนในขั้นตอนที่ 1 ในการประเมินนี้จะต้องพิจารณาในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของผลงานด้วย ซึ่งควรจะดำเนินการในลักษณะกรรมกร โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องมาร่วมในกระบวนการประเมินด้วย เพื่อจะได้ลอคอคติ และลดปัจจัยแทรกในการประเมินผลงานของตนเอง โดยอาจใช้วิธีการในหลายรูปแบบ เช่น ใช้แบบสอบถาม ใช้การสังเกตสภาพจริง หรือใช้การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียก็ได้

4. Act (การปรับปรุง)

หมายถึง ทักษะที่ต้องการให้นำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงผลการดำเนินงานในครั้งต่อไปให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เช่น สร้างความพึงพอใจให้มากขึ้น ผลงานได้รับรางวัลคุณภาพ มีการประหยัดเวลา ประหยัดค่าใช้จ่าย มีปริมาณงานมากขึ้น สร้างความคุ้มค่า หรือสร้างคุณค่าของผลงานให้สูงขึ้น

วงจรคุณภาพนี้จะต้องหมุนอยู่ตลอดเวลา เป็นวงจรที่ต่อเนื่องของกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อมุ่งสู่อนาคต โดยต้องมีการถ่ายทอดทักษะจากนิสิตนักศึกษารุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งจะทำให้นิสิตนักศึกษารุ่นใหม่ ๆ ไม่ต้องเสียโอกาสและเสียเวลาในการเรียนรู้ ฝึกทักษะเดิมที่ผ่านมา แต่สามารถทำงานที่ต่อยอดจากทักษะในอดีตและพัฒนาเป็นทักษะใหม่ที่ดีกว่าเดิม

❖ 3. แนวทางการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาด้วยกระบวนการประกันคุณภาพ

3.1 การพัฒนาตนเองโดยเชื่อมโยงกับพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา

การพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาด้วยกระบวนการประกันคุณภาพ ควรจะต้องใช้พันธกิจหรือกิจกรรมที่สถาบันดำเนินการอยู่แล้วเป็นตัวเชื่อมโยง โดยให้ครอบคลุมในทุกพันธกิจ รวมทั้งมีรูปแบบที่หลากหลาย ดังนี้

1) พันธกิจด้านการเรียนการสอน

นิสิตนักศึกษาสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การเรียนการสอนของคณาจารย์ และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเอง โดยการวางแผนการเรียนรู้ของตนเองตั้งแต่ปีแรกจนถึงปีสุดท้ายของหลักสูตร กำกับติดตามการเรียนรู้ตามแผน และประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองเพื่อปรับปรุงการเรียนในภาคการศึกษาถัดไป โดยมีจุดมุ่งหมายคือการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง การมีส่วนร่วมในการประเมินและให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงกระบวนการสอนของอาจารย์ผู้สอน นอกจากนี้ นิสิตนักศึกษาสามารถนำทักษะด้านประกันคุณภาพที่มีอยู่ไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินการกิจกรรมนิสิตนักศึกษาในทุกด้าน และสามารถมีส่วนร่วมในการสร้างแนวทางหรือตัวบ่งชี้ของกระบวนการประเมินผลดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาด้วย โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับนิสิตนักศึกษา

2) พันธกิจด้านการวิจัย

นิสิตนักศึกษาสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในพันธกิจด้านการวิจัย โดยนำความรู้และทักษะ PDCA ไปใช้ในการวางแผนทำวิทยานิพนธ์ งานวิจัย โครงการกิจกรรมสร้างองค์ความรู้ใหม่ และดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ งานวิจัย โครงการกิจกรรมสร้างองค์ความรู้ใหม่ตามวิธีการที่ได้วางแผนไว้ มีการประเมินผลและนำผลการประเมินการจัดทำวิทยานิพนธ์ งานวิจัย โครงการกิจกรรมสร้างองค์ความรู้ใหม่มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ นิสิตนักศึกษาปรับปรุงการจัดทำวิทยานิพนธ์ งานวิจัย โครงการกิจกรรมสร้างองค์ความรู้ใหม่ตามผลการประเมิน

3) พันธกิจด้านการให้บริการทางวิชาการ

นิสิตนักศึกษาสามารถพัฒนาตนเองโดยเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานด้านการให้บริการทางวิชาการให้ชุมชน สังคม ของสถาบันอุดมศึกษา เช่น สำรวจความต้องการของผู้รับบริการ ร่วมกับอาจารย์ เป็นผู้ประสานงานกับผู้รับบริการ เป็นผู้ช่วยวิทยากร หรือช่วยในการติดตามประเมินผลการให้บริการทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา และสามารถให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการวิชาการด้านต่าง ๆ แก่สถาบันอุดมศึกษา

4) พันธกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

นิสิตนักศึกษาสามารถพัฒนาตนเองโดยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่จัดโดยคณะหรือมหาวิทยาลัย ช่วยในการติดตามประเมินผลการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา และสามารถให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงคุณภาพการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ แก่สถาบันอุดมศึกษา

3.2 พัฒนาตนเองโดยเชื่อมโยงกับกิจกรรมหรือโครงการนิสิตนักศึกษา

นิสิตนักศึกษาสามารถที่จะนำความรู้และทักษะของกระบวนการ PDCA ไปใช้ในการจัดกิจกรรมของนิสิตนักศึกษาได้อย่างหลากหลายรูปแบบ ดังนี้

1) กิจกรรมด้านวิชาการ

เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นิสิตศึกษามีทักษะด้านวิชาการและวิชาชีพ เพิ่มพูนประสบการณ์วิชาชีพในระหว่างการศึกษา ปลูกฝังจิตสำนึกความมีศักยภาพในการทำงานทั้งวิชาการและวิชาชีพ การสร้างอาชีพ

โดยเฉพาะอาชีพอิสระ มีวิถีคิดอย่างเป็นระบบ สามารถนำประสบการณ์ทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพแก้ไขปัญหาได้ เช่น ชมรมวิชาการ วิชาชีพต่างๆ คณิตศาสตร์ บัญชี คอมพิวเตอร์ ผู้ประกอบการขนาดย่อม เป็นต้น

ในการดำเนินการกิจกรรมวิชาการ ควรเริ่มจากการสำรวจความต้องการของสมาชิกในการทำกิจกรรมวิชาการต่างๆ วางแผนการจัดกิจกรรมตามความต้องการของสมาชิก วางทีมดำเนินการ วางกลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนต่อไปคือดำเนินกิจกรรมวิชาการต่าง ๆ ตามแผนที่วางไว้ ประเมินผลการดำเนินการและนำผลมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ ปรับปรุงโครงการกิจกรรมตามผลการประเมิน

2) กิจกรรมกีฬาและการส่งเสริมสุขภาพ

เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นเพื่อส่งเสริมในนิสิตนักศึกษาที่มีทักษะในการเล่นกีฬา ออกกำลังกายเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ความสามัคคี ความเสียสละ มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี เช่น ชมรมกีฬาต่างๆ ชมรมส่งเสริมสุขภาพ เช่น โยคะ แอโรบิค เต้นรำ เป็นต้น

ในการดำเนินกิจกรรมกีฬาและการส่งเสริมสุขภาพ ควรเริ่มจากการสำรวจความต้องการของสมาชิกในการทำกิจกรรม วางแผนการจัดกิจกรรมตามความต้องการของสมาชิก วางทีมดำเนินการ วางกลุ่มเป้าหมาย ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนที่วางไว้ ประเมินผลการดำเนินการและนำผลมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ปรับปรุงโครงการกิจกรรมต่างๆ ตามผลการประเมิน

3) กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีงแวดล้อม

เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีงแวดล้อมต่อสังคม ชุมชน โดยการนำความรู้ทางวิชาการของนิสิตนักศึกษาไปใช้ในการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน และเป็นกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษาในการเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน การรักษาสีงแวดล้อม รวมทั้งเสริมสร้างประสบการณ์การทำงานและการใช้ชีวิตร่วมกันในหมู่นิสิตนักศึกษาและชุมชน ซึ่งกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ อาจจำแนกตามลักษณะกิจกรรมได้ 4 ลักษณะ คือ

- (1) ด้านการศึกษา ได้แก่ การสอนหนังสือ การจัดทำสื่อการเรียนการสอน ซ่อมแซมหนังสือ การให้ความรู้ด้านต่างๆ แก่ชุมชน การบริจาคหนังสือและอุปกรณ์การเรียน เป็นต้น
- (2) ด้านสาธารณสุข ได้แก่ การจัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ การให้ความรู้ด้านสาธารณสุข การสาธิตการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การกำจัดขยะมูลฝอย การมอบเวชภัณฑ์และยารักษาโรค เป็นต้น
- (3) ด้านสาธารณูปโภค ได้แก่ การสร้างสนามกีฬา การสร้างป้ายชื่อโรงเรียน การสร้างห้องสมุด การต่อเติมและซ่อมแซมห้องเรียน การสร้างอาคารเรียน โรงอาหาร และเรือนเพาะชำ เป็นต้น
- (4) ด้านการเกษตร ได้แก่ การสร้างโรงเพาะปลูกรักพืช ผักสวนครัว การทำแปลงผัก เป็นต้น

ในการดำเนินกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีงแวดล้อม ควรเริ่มจากการสำรวจความต้องการของสมาชิกในการทำกิจกรรมดังกล่าว วางแผนการจัดกิจกรรมต่างๆ ตามความต้องการของสมาชิก วางทีมดำเนินการ วางกลุ่มเป้าหมายในการทำกิจกรรม ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามแผนที่วางไว้ ประเมิน

ผลการดำเนินการและนำผลมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ ปรับปรุงโครงการกิจกรรมต่างๆ ตามผลการประเมิน ตลอดจนปรับปรุงวิธีการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป

4) กิจกรรมนันทนาการ

เป็นกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลเข้าร่วมในช่วงเวลาว่าง โดยไม่มีการบังคับหรือเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ ก่อให้เกิดความเจริญของร่างกายและพัฒนาอารมณ์ จิตใจ เสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ สุข สนุกสนานหรือความสนุกสนาน และสังคม จะต้องเป็นกิจกรรมที่สังคมยอมรับ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลาย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาอารมณ์ เสริมสร้างและเพิ่มพูนประสบการณ์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม การแสดงออก คุณภาพชีวิต ความเป็นมนุษยชาติที่ดี เช่น การท่องเที่ยวทัศนศึกษา การเข้าร่วมชมรมได้วาทิ ชมรมภาษาศาสตร์ ชมรมแสดงตมภ์ ดูนก เป็นต้น

ในการดำเนินกิจกรรมนันทนาการ ควรเริ่มจากสำรวจความต้องการของสมาชิกในการทำกิจกรรมดังกล่าว วางแผนการจัดกิจกรรมต่างๆ ตามความต้องการของสมาชิก วางทีมดำเนินการ วางกลุ่มเป้าหมายในการทำกิจกรรม ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามแผนที่วางไว้ ประเมินผลการดำเนินการและนำผลมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ ปรับปรุงโครงการกิจกรรมต่างๆ ตามผลการประเมิน ตลอดจนปรับปรุงวิธีการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป

5) กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย

เป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการทำนุบำรุงศาสนาและศิลปวัฒนธรรมไทย โดยมุ่งปลูกจิตสำนึกการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทยและพัฒนาจริยธรรม ซึ่งลักษณะของการจัดกิจกรรม ได้แก่ การจัดแสดงศิลปวัฒนธรรมไทย (รำไทยและการละเล่น) การแสดงแบบเครื่องแต่งกายท้องถิ่น การทำบุญตักบาตร การทำบุญหล่อเทียนพรรษา การทำพิธีบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น

ในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ควรเริ่มจากสำรวจความต้องการของสมาชิกในการทำกิจกรรมดังกล่าว วางแผนการจัดกิจกรรมต่างๆ ตามความต้องการของสมาชิก วางทีมดำเนินการ วางกลุ่มเป้าหมายในการทำกิจกรรม ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามแผนที่วางไว้ ประเมินผลการดำเนินการและนำผลมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ ปรับปรุงโครงการกิจกรรมต่างๆ ตามผลการประเมิน ตลอดจนปรับปรุงวิธีการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป

ทั้งนี้ ในการจัดกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา อาจใช้ตัวอย่างการเขียนโครงการและเขียนรายงานดังปรากฏในภาคผนวกที่ 4 เป็นแนวทางในการดำเนินการ

ตัวอย่างการใช้วงจรคุณภาพ PDCA กับกิจกรรมหรือโครงการนิสิตนักศึกษา ปรากฏตามตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ตัวอย่างการใช้วงจรคุณภาพ PDCA กับกิจกรรมหรือโครงการนิสิตนักศึกษา

วงจร PDCA	กิจกรรมวิชาการ	กิจกรรมกีฬา และการส่งเสริมสุขภาพ	กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสิ่งแวดล้อม	กิจกรรมนันทนาการ	กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
Plan	<ul style="list-style-type: none"> - สำรวจความต้องการของสมาชิกในการทำกิจกรรมวิชาการต่างๆ เช่นกิจกรรมสอนเสริม กิจกรรมเพิ่มพูนทักษะทางภาษา ทักษะทางวิชาชีพ ทักษะในด้านคอมพิวเตอร์ เป็นต้น - วางแผนการจัดกิจกรรมตามความต้องการของสมาชิก - วางทีมดำเนินการ - วางกลุ่มเป้าหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - สำรวจความต้องการของสมาชิกในการทำกิจกรรมกีฬาและการส่งเสริมสุขภาพของชมรมกีฬาต่างๆ เช่น โยคะ แอโรบิค เต้นรำ ฟุตบอล เป็นต้น - วางแผนการจัดกิจกรรมตามความต้องการของสมาชิก - วางทีมดำเนินการ - วางกลุ่มเป้าหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - สำรวจความต้องการของสมาชิกในการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น กิจกรรมอาสาสมัคร พัฒนาชนบท การจัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ การให้ความรู้ในด้านที่นิสิตนักศึกษา มีความชำนาญหรือกิจกรรมที่จะเสริมสร้างประสบการณ์การทำงานและการใช้ชีวิตร่วมกันในหมู่นิสิตนักศึกษาและชุมชน - วางแผนการจัดกิจกรรมตามความต้องการของสมาชิก - วางทีมดำเนินการ - วางกลุ่มเป้าหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - สำรวจความต้องการของสมาชิกในการทำกิจกรรมนันทนาการต่างๆ - วางแผนการจัดกิจกรรมตามความต้องการของสมาชิก - วางทีมดำเนินการ - วางกลุ่มเป้าหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - สำรวจความต้องการของสมาชิกในการทำกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมลักษณะต่างๆ เช่น การทำบุญ ตักบาตร การทำกิจกรรมอนุรักษ์และสร้างจิตสำนึกในการบำรุง รักษา และตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม - วางแผนการจัดกิจกรรมตามความต้องการของสมาชิก - วางทีมดำเนินการ - วางกลุ่มเป้าหมาย
Do	ดำเนินการกิจกรรมวิชาการต่างๆ ตามแผนที่วางไว้	ดำเนินกิจกรรมกีฬาและส่งเสริมสุขภาพ ของชมรมกีฬาต่างๆ ตามแผนที่วางไว้	ดำเนินการบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสิ่งแวดล้อม ประเภทต่างๆ ตามแผนที่วางไว้	ดำเนินการนันทนาการ ประเภทต่างๆ ตามแผนที่วางไว้	ดำเนินการกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประเภทต่างๆ ตามแผนที่วางไว้

วงจร PDCA	กิจกรรมวิชาการ	กิจกรรมกีฬา และการส่งเสริม สุขภาพ	กิจกรรมบำเพ็ญ ประโยชน์และรักษา สิ่งแวดล้อม	กิจกรรม นันทนาการ	กิจกรรมส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรม
Check	ประเมินผลการ ดำเนินการและ นำผลมาเปรียบ เทียบกับเป้าหมาย ที่ตั้งไว้	ประเมินผลการ ดำเนินการ และนำผลมา เปรียบเทียบกับ เป้าหมายที่ตั้งไว้	ประเมินผลการ ดำเนินการและนำผล มาเปรียบเทียบกับ เป้าหมายที่ตั้งไว้	ประเมินผลการ ดำเนินการและ นำผลมาเปรียบ เทียบกับเป้าหมาย ที่ตั้งไว้	ประเมินผลการ ดำเนินการและนำผล มาเปรียบเทียบกับ เป้าหมายที่ตั้งไว้
Act	- ปรับปรุง โครงสร้าง กิจกรรม วิชาการต่าง ๆ - ปรับปรุงวิธีการ จัดกิจกรรมใน ครั้งถัดไปตาม ผลการประเมิน	- ปรับปรุง โครงสร้าง กิจกรรม กีฬาและ การส่งเสริม สุขภาพของ ชมรมกีฬา ต่าง ๆ - ปรับปรุง วิธีการ จัดกิจกรรม ในครั้งถัดไป ตามผลการ ประเมิน	- ปรับปรุงโครงการ กิจกรรมบำเพ็ญ ประโยชน์และรักษา สิ่งแวดล้อม - ปรับปรุงวิธีการจัด กิจกรรมในครั้ง ถัดไปตามผลการ ประเมิน	- ปรับปรุง โครงสร้าง กิจกรรมบำเพ็ญ ประโยชน์และ รักษาสิ่งแวดล้อม - ปรับปรุงวิธีการ จัดกิจกรรมใน ครั้งถัดไปตามผล การประเมิน	- ปรับปรุงโครงการ กิจกรรมส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรม - ปรับปรุงวิธีการจัด กิจกรรมในครั้ง ถัดไปตามผลการ ประเมิน

❖ 4. การประกันคุณภาพภายในขององค์กรนักศึกษาหรือหน่วยงานเทียบเท่า

การประกันคุณภาพคือการมีระบบและกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ ประเมิน และพัฒนาการดำเนินงานเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่า การดำเนินงานมีคุณภาพ ดังนั้น องค์กรนักศึกษาก็จำเป็นต้องมีระบบประกันคุณภาพของตนเอง

4.1 วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพภายในขององค์กรนักศึกษา

1. เพื่อให้องค์การนักศึกษาได้พัฒนาคุณภาพของผลผลิตที่เกิดจากการดำเนินงานนั้น ๆ และพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนิสิตนักศึกษาผู้ที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อให้หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องมั่นใจเกี่ยวกับผลผลิต ผลการดำเนินงานขององค์กรนักศึกษา
3. เพื่อการจัดสรรงบประมาณได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม มีการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพ

4. เพื่อให้ข้อมูลแก่หน่วยงานหรือองค์กรอื่นเกี่ยวกับคุณภาพของผลผลิตจากกิจกรรมโครงการต่าง ๆ
5. เพื่อให้ข้อมูลแก่คณะ สถาบัน เกี่ยวกับระบบกลไกการดำเนินงานขององค์การนักศึกษา
6. เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในกระบวนการดำเนินกิจกรรม โครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการนำเงินงบประมาณมาใช้จ่ายดำเนินการขององค์การนักศึกษา

4.2 การจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในขององค์การนักศึกษา

การจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในขององค์การนักศึกษาควรคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แผนดำเนินงาน เป้าหมาย ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ มีการดำเนินงานและเก็บข้อมูลตามแผน มีการตรวจสอบและประเมินผลเทียบกับแผน โดยจัดทำรายงานการประเมินตนเอง และมีการประเมินจากคณะกรรมการและนำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงอย่างเป็นระบบ

สำหรับขั้นตอนในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ควรประกอบด้วย

- กำหนดผู้รับผิดชอบในการทำประกันคุณภาพภายใน
- กำหนดบทบาทของสมาชิกในกระบวนการประกันคุณภาพภายใน
- กำหนดตัวบ่งชี้คุณภาพ
- กำหนดแนวทางในการประกันคุณภาพ
- ดำเนินกิจกรรมตามวงจรคุณภาพ (PDCA)
- จัดทำรายงานการประกันคุณภาพภายใน
- ตรวจสอบประเมินคุณภาพ
- รายงานผลการประเมินคุณภาพให้สถาบัน
- นำผลการประเมินคุณภาพไปปรับปรุงแผนการดำเนินงานในปีต่อไป

บทที่ 4

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมสนับสนุน การประกันคุณภาพ

❖ 1. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกันคุณภาพ

ในการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพที่บูรณาการอยู่ในทุกภารกิจทั้งด้านการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการบริหารจัดการในสถาบันการศึกษาเป็นหน้าที่ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน อาทิ ผู้บริหาร อาจารย์ นักวิจัย บุคลากร ศิษย์เก่า ชุมชน ผู้ใช้บัณฑิตและที่เป็นหัวใจของระบบการศึกษาที่ควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญคือ นิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลหลักที่หากมีการรวมกลุ่มกันจะเป็นพลังสร้างสรรค์ที่ยิ่งใหญ่ และมีศักยภาพในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถาบันให้บรรลุพันธกิจหลัก ในด้านการผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ “เก่ง ดี มีสุข” ที่เป็นประเด็นท้าทายของทุกสถาบันการศึกษา

การวางกรอบแนวทางการส่งเสริมกิจกรรมนิสิตนักศึกษาก็เป็นรูปแบบหนึ่งที่จะส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สถาบันจะต้องมีแนวทางที่ชัดเจนที่จะจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถาบัน และจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะนิสิตนักศึกษาที่ครอบคลุมครบถ้วน อย่างน้อยได้แก่

- กิจกรรมวิชาการ
- กิจกรรมกีฬาและการส่งเสริมสุขภาพ
- กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีสิ่งแวดล้อม
- กิจกรรมนันทนาการ
- กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อสนับสนุนระบบประกันคุณภาพมีเป้าประสงค์ที่จะใช้พลังความคิดของนิสิตนักศึกษาในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา ตามวงจร PDCA และใช้กลไกการจัดการความรู้เพื่อค้นหาแนวปฏิบัติที่ดี นำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในกิจกรรมที่นิสิตนักศึกษามีส่วนเกี่ยวข้อง เช่นการให้ข้อมูล และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ในรูปแบบที่แตกต่างที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุ้มค่า เป็นต้น

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของนิสิตนักศึกษาสามารถดำเนินการได้ทั้งภายในสถาบัน ระหว่างสถาบัน รวมทั้งระหว่างเครือข่ายนิสิตนักศึกษาในประเทศ และนิสิตนักศึกษาที่เรียนอยู่ในต่างประเทศ ทั้งระดับสภา สโมสร ชมรม คณะ ภาควิชา หลักสูตร ทุกระดับ ในหลากหลายรูปแบบทั้งการเปิดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันหรือผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่โยงใยเชื่อมต่อกันทั่วโลก หากดำเนินการอย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Learning and Sharing) และมีแนวปฏิบัติที่ดี (Good Practice) จำนวนมากที่สามารถแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และการใช้เครือข่ายในการจัดการความรู้ (Knowledge Management) จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และนวัตกรรมต่าง ๆ ระหว่าง

เครือข่าย สามารถนำไปต่อยอดและใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีความสามารถการแข่งขันในระดับประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ

❖ 2. รูปแบบความร่วมมือระหว่างนิสิตนักศึกษาภายในและระหว่างสถาบัน

2.1 รูปแบบความร่วมมือในลักษณะเครือข่าย

ในระดับสถาบันอาจมีการกำหนดแม่ข่ายที่จะเป็นศูนย์กลางในการติดต่อกับลูกข่าย โดยอาจกำหนดให้สภานิสิตนักศึกษาของสถาบันเป็นแม่ข่าย ทำหน้าที่ในการชี้แนะนโยบายและการตรวจสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินกิจกรรมที่สภานิสิตนักศึกษารับผิดชอบ และกำหนดให้สภานิสิตนักศึกษาของคณะต่างๆ เป็นลูกข่าย รวมทั้งแม่ข่ายจะทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการติดต่อกับอาจารย์และผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพของสถาบัน ประสานความร่วมมือต่างๆ และหาแนวทางในการเสริมสร้างความร่วมมือ ตลอดจนจัดกิจกรรมและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ โดยลูกข่ายต้องให้ความร่วมมือกับแม่ข่ายอย่างจริงจัง สร้างความเข้าใจให้บุคลากรและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้บุคลากรทราบ ผลักดันให้มีการดำเนินงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายและนโยบายของเครือข่าย ซึ่งอาจจะเชื่อมโยงไปยังต่างสถาบันด้วย

สำหรับเครือข่ายความร่วมมือของนิสิตนักศึกษาระหว่างสถาบัน อาจเริ่มต้นโดยการรวมกลุ่มเครือข่ายตามภูมิศาสตร์ (เครือข่ายเชิงพื้นที่) แต่ละเครือข่ายอาจเป็นเครือข่ายขนาดใหญ่ มีจำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นสมาชิกจำนวนมาก หรือเครือข่ายขนาดเล็ก มีจำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นสมาชิกจำนวนไม่มาก และเพื่อให้การใช้ประโยชน์ของเครือข่ายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ลดความซ้ำซ้อนการทำงาน ควรมีการกำหนดประเด็นที่เป็นความสนใจร่วมกัน (เครือข่ายเชิงประเด็น) ให้แต่ละเครือข่ายไปศึกษา ค้นคว้า เพื่อให้เกิดแนวปฏิบัติที่ดีที่นำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายต่อไป

2.2 รูปแบบของการจัดกิจกรรมความร่วมมือ

การจัดกิจกรรมความร่วมมือเพื่อสร้างความแข็งแกร่งหรือสนับสนุนการดำเนินงานประกันคุณภาพให้กับเครือข่ายสามารถจัดขึ้นได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ เช่น กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ความรู้ ชี้แจงข้อมูลหรือเทคนิคใหม่ๆ สร้างความเข้าใจในการดำเนินการบางอย่าง ขอความร่วมมือ และกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือแม้กระทั่งกิจกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในเครือข่าย เป็นต้น ตัวอย่างกิจกรรมความร่วมมือ ได้แก่

- 1) การจัดประชุม อบรม สัมมนา ในหัวข้อที่เป็นประโยชน์และมีความสนใจร่วมกันเป็นระยะๆ
- 2) การศึกษา ดูงาน การดำเนินงานประกันคุณภาพของหน่วยงานอื่น
- 3) การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ระหว่างคณะวิชาและสถาบันอื่น
- 4) การประสานจัดทำฐานข้อมูลต่างๆ ด้านการประกันคุณภาพเพื่อประโยชน์ในการวางแผนการดำเนินงาน รวมทั้งเพื่อประโยชน์ในการศึกษาของนิสิตนักศึกษารุ่นอื่นๆ ต่อไป
- 5) การจัดทำกระดานข่าวเพื่อการประชาสัมพันธ์
- 6) การจัดทำระบบพี่เลี้ยงให้กับตัวแทนนิสิตนักศึกษาที่ยังขาดความเข้าใจด้านการประกัน

คุณภาพ

- 7) การติดต่อสื่อสารผ่าน E-mail เพื่อใช้ในการไขข้อข้องใจ ช่วยแก้ปัญหาและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 8) การนำเสนอแนวปฏิบัติที่ดี (Good Practice) เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของนิสิตนักศึกษา
- 9) การจัดกิจกรรมประกวดการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพของนิสิตนักศึกษา
- 10) การจัดทำการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ด้านการประกันคุณภาพของนิสิตนักศึกษา

❖ 3. แนวทางการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

สถาบันอุดมศึกษาควรจัดให้มีระบบการจัดการสื่อสารทั้งภายในและภายนอก โดยสามารถเลือกใช้สื่อประเภทต่างๆ ตามความเหมาะสม ซึ่งอาจรวมถึงการจัดให้มีกล่องรับข้อคิดเห็น การจัดประชุมภายใน รวมทั้งการจัดประชุมสัมมนาประจำปีกับผู้เกี่ยวข้องภายนอกและสังคมในการรายงานความก้าวหน้าการประกันคุณภาพทุกด้าน และพร้อมรับฟังความคิดเห็นต่างๆ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

3.1 การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

เพื่อให้การติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร มีความสะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์น่าจะเป็นอีกทางเลือกที่มีความเหมาะสม และเพื่อให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพและตรงกลุ่มเป้าหมาย จะต้องมีการจัดทำระบบการจัดการบริหารข้อมูลอย่างเป็นระบบ จัดทำระบบการเผยแพร่ข้อมูลและเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก แยกประเภทข้อมูลที่ต้องการจัดเก็บ และเผยแพร่ผ่าน website ซึ่ง website ที่จะใช้เป็นศูนย์กลางในการติดต่อสื่อสารและเผยแพร่ อาจเป็น website ของมหาวิทยาลัยเอง หรือของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาก็ได้ บน website อาจมีการสร้าง web board ไว้ด้วย เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และแก้ปัญหา ร่วมกัน ประการสำคัญ คือ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ บน website ต้องมีการ update ข้อมูลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง รวมทั้งควรเพิ่มพูนทักษะการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการติดต่อสื่อสารและสืบค้นข้อมูลต่างๆ ให้แก่นิสิตนักศึกษาด้วย

3.2 การจัดทำจุลสาร กระดานข่าว นิทรรศการ

เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารภายในสถาบันและระหว่างสถาบัน ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในการประกันคุณภาพตรงกัน และเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน การสื่อสารผ่านทางจุลสาร/ กระดานข่าว การจัดนิทรรศการและเอกสารเผยแพร่ต่างๆ เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน ข้อมูลที่นำมาเผยแพร่อาจจะเป็นเรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถาบัน อุดมศึกษาต่างๆ ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของสถาบัน เป็นต้น

❖ 4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างงานประกันคุณภาพกับเครือข่ายนิสิตนักศึกษาเป็นรูปแบบที่มีประโยชน์ ตามหลักการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ดังนี้

1) การจัดหาความรู้จากแหล่งต่างๆ เป็นขั้นตอนการพัฒนาหาความรู้ใหม่ เช่น การทำวิจัย และการจัดหมวดหมู่ความรู้อย่างเป็นระบบ

2) การแบ่งปันความรู้ แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ Know what (การรู้ข้อเท็จจริง)– Know how (ความรู้ที่เชื่อมโยงกับโลกของความเป็นจริง) – Know why (ความรู้เชิงเหตุผลระหว่างเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ ผลของประสบการณ์การแก้ปัญหานำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น) และ Care why (ความรู้ในเชิงริเริ่มสร้างสรรค์ที่ต้องการการแก้ไขปัญหาและทำให้ดีขึ้น)

3) การใช้และการเผยแพร่ความรู้ เป็นการเผยแพร่ความรู้ สารสนเทศแก่กันและกันเพื่อให้สามารถเข้าถึงความรู้และนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจและการดำเนินงานที่ไม่ผิดพลาด

การดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต้องอาศัยการร่วมมือร่วมใจ และการนำเสนอข้อความรู้ข้อเท็จจริงหรือแนวปฏิบัติที่ดี (Good Practice) ที่ประสบความสำเร็จมาสร้างประโยชน์แก่ผู้อื่น และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป อาจดำเนินการได้หลายรูปแบบ เช่น การเสวนา การสัมมนา หรือการผ่านกระดานสนทนา (web board) ของสถาบันก็ได้

บรรณานุกรม

- กองบริการการศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. (2543) มาตรฐานกิจการนักศึกษา กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2551) คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2551) คู่มือหลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับนักศึกษา วิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. กรุงเทพฯ : ไม่ปรากฏ
- สำนักพิมพ์สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2550) คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา รอบที่สอง (พ.ศ.2549 – 2553). กรุงเทพฯ : ไม่ปรากฏ
- สำนักพิมพ์สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2549) มาตรฐานการอุดมศึกษาและเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์
- สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. (2544) นโยบาย แนวทาง และวิธีการ ประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. (2546) . หลักสูตรฝึกอบรมนิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สหมิตร-พรินต์

ภาคผนวก 1

นิตยสารศัพท์

นิยามศัพท์

คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปณิธานและภารกิจของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามนโยบายการพัฒนาการอุดมศึกษาของประเทศ ตลอดจนปณิธานและภารกิจเฉพาะในการจัดการศึกษาของแต่ละสถาบัน

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การมีระบบและกลไกในการควบคุม ตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานในแต่ละองค์ประกอบคุณภาพตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดเพื่อเป็นหลักประกันแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนได้มั่นใจว่าสถาบันนั้นๆ สามารถให้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ดังนั้น การประกันคุณภาพ จึงหมายถึง การควบคุม การตรวจสอบ และการประเมินคุณภาพจากภายในและภายนอกแล้วตัดสินผลการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

ระบบและกลไก หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน โดยอาศัยบุคลากร ทรัพยากร กฎเกณฑ์ มาตรการ แนวปฏิบัติและปัจจัยต่างๆ เป็นตัวขับเคลื่อนให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย

การควบคุมคุณภาพ หมายถึง การมีระบบและกลไกในแต่ละองค์ประกอบคุณภาพเพื่อกำกับการดำเนินงานของสถาบันให้ได้ผลตามตัวชี้วัดที่กำหนด

การตรวจสอบคุณภาพ หมายถึง กระบวนการในการศึกษาวิเคราะห์ว่าสถาบันมีระบบและกลไกของปฏิบัติงานอย่างไร ตลอดจนมีการแสดงผลการปฏิบัติตามระบบและกลไกดังกล่าว

การประเมินคุณภาพ หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์และเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน กับ เกณฑ์ของตัวบ่งชี้ ว่ามีคุณภาพตามที่กำหนดไว้หรือไม่ มีสาเหตุจากอะไร และจะปรับปรุงพัฒนาได้อย่างไร

องค์ประกอบคุณภาพ หมายถึง ปัจจัยหลักในการดำเนินงานของสถาบันที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษา

ตัวบ่งชี้ หมายถึง ประเด็นที่ใช้ชี้ว่าการดำเนินงานในแต่ละองค์ประกอบคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด หมายถึง ระดับปริมาณหรือระดับคุณภาพที่ได้กำหนดไว้เป็นมาตรฐานตามกฎหมายตามแนวทางข้อตกลงร่วมกัน หรือตามการเทียบเคียงสมรรถนะ (Benchmark)

โครงการ/กิจกรรมศิลปะและวัฒนธรรม¹ หมายถึง

1. โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและความภาคภูมิใจในวิถีชีวิต และภูมิปัญญาไทย กิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศทางวัฒนธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดความเข้าใจและภาคภูมิใจในวิถีชีวิต และภูมิปัญญาไทย ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิต คือ อาหารพื้นบ้าน

¹ ดูเพิ่มเติม “คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา (ฉบับปรับปรุง : ธันวาคม 2549)” สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). หรือ <http://www.onesqa.or.th>

ยารักษาโรคและการรักษาโรคแบบพื้นบ้าน เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มตลอดจนเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน บ้านเรือน หรือการตกแต่งอาคาร สถานที่ โดยเน้นวัฒนธรรมไทยหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น อาจเป็นกิจกรรม/โครงการ ที่หน่วยงานจัดขึ้นเองโดยตรง เช่น การจัดงานหรือนิทรรศการทางวัฒนธรรม กิจกรรมการประกวดที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิต เช่น การประกวดนกเขาชวา นกกรงหัวจุก การประกวดทำอาหารไทย เป็นต้น หรือ กิจกรรมที่หน่วยงานจัดสอดแทรกเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมหลักอื่น ๆ เช่น การจัดเลี้ยงอาหารพื้นบ้าน ในงานสัมมนาในระดับต่าง ๆ หรือ การรณรงค์ให้บุคลากรและนักศึกษาแต่งกายชุดพื้นบ้าน การนำผ้าพื้นบ้านมาตัดเป็นเสื้อ 5 ส หรือแบบฟอร์มประจำหน่วยงาน เป็นต้น ตลอดจนการสนับสนุนให้มีกลุ่มหรือชมรมผู้สนใจกิจกรรมทางวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ขึ้นในหน่วยงาน เช่น กลุ่มดนตรีไทย กลุ่มวรรณกรรม เป็นต้น

2. โครงการกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ทั้งของท้องถิ่นและของชาติ

ขนบธรรมเนียมประเพณี หมายถึง แบบแผนการประพฤติปฏิบัติในโอกาสหรือเทศกาลต่าง ๆ ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของชุมชนท้องถิ่น ภายใต้ความเข้าใจที่ถูกต้องถึงศรัทธาความเชื่อและค่านิยม เพื่อให้สามารถนำมาปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับยุคสมัย

ตัวอย่างกิจกรรมได้แก่ วันไหว้ครู วันลอยกระทง วันสงกรานต์ วันทำบุญเดือนสิบ การทำบุญวันว่าง เป็นต้น

3. โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและศรัทธาในสถาบันทางศาสนา โดยให้นับได้ทุกศาสนาที่มุ่งเน้นเป้าหมายเพื่อก่อให้เกิดสันติสุขในปัจเจกบุคคลและสังคมโลก

ตัวอย่างกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการสวดมนต์และการตักบาตร การปฏิบัติธรรมในวันสำคัญทางศาสนาต่าง ๆ เช่น งานหล่อเทียนพรรษา การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า วันคริสต์มาส วันฮารีรายอ การส่งเสริมการปฏิบัติศาสนกิจตลอดจนการสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น ห้องละหมาด ห้องฝึกสมาธิ เป็นต้น

4. โครงการ/กิจกรรมที่ก่อให้เกิดระบบคุณค่าหรือค่านิยมที่นับถือความดีงามและคุณธรรม จริยธรรม ในยุคปัจจุบัน ซึ่งต้องคำนึงถึงบริบทและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เรื่อนั้นตั้งอยู่ในยุคปัจจุบัน ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้มีการทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งอยู่นอกขอบเขต รูปแบบงานในเรื่องวิถีชีวิตของไทย หรือประเพณีไทย หรือที่เกี่ยวข้องกับสถาบันทางศาสนา ซึ่งนอกจากเป็นการส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรค์ ให้เกิดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ แล้วยังช่วยสร้างกิจกรรมเพื่อการดึงดูดให้เยาวชนไทยเกิดความตระหนักในเรื่องระบบคุณค่าและคุณธรรม จริยธรรมมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพัฒนาทักษะชีวิต การเข้าค่าย/กิจกรรมพัฒนาจิต เป็นต้น ซึ่งอาจจัดสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เช่น นักเรียน นักศึกษา เยาวชน บุคลากร สมาชิกในชุมชน เป็นต้น

5. โครงการ/กิจกรรมการแสดงศิลปวัฒนธรรมไทย เช่น ดนตรีไทยและพื้นบ้านศิลปะการแสดงของไทยและพื้นบ้าน ประดิษฐ์ศิลป์ไทยและพื้นบ้าน งานหัตถกรรมกีฬาและการละเล่นพื้นบ้านต่าง ๆ อาจเป็นโครงการ/กิจกรรม ทั้งในส่วนที่จัดขึ้นเองโดยตรง หรือการให้บริการการแสดงแก่หน่วยงานต่าง ๆ หรือการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การแสดงนาฏศิลป์ดนตรีไทย การแสดงโนรา การแสดงหนังตะลุง และการละเล่นพื้นบ้านต่าง ๆ เช่น ตะกร้อไทย สะบ้า หมากขุม เป็นต้น หรือการนำกลุ่มนักศึกษา/บุคลากร ไปร่วมกิจกรรมดังกล่าวที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้น เพื่อสร้างโอกาสในการมีส่วนร่วมทางศิลปะและวัฒนธรรมขึ้นเป็นต้น

6. การแสดงศิลปวัฒนธรรมสากลและของชาติอื่น ๆ อันเป็นการแสดงถึงความเข้าใจวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ ซึ่งมีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ดังนั้นการจัดให้นักศึกษา เยาวชน ประชาชน มีประสบการณ์และการเรียนรู้วัฒนธรรมนานาชาติผ่านกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ นั้น มีความสำคัญต่อการดำรงอยู่อย่างมีความเข้าใจที่ชัดเจนต่อวัฒนธรรมของตนเองและวัฒนธรรมของชาติอื่น ๆ อันเป็นวัฒนธรรมโดยรวมของโลก

ศิลปวัฒนธรรมสากลและชีวิตวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ ที่สื่อออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ดนตรี ศิลปะการแสดง ประดิษฐ์ศิลป์ งานหัตถกรรม ศิลปกรรมต่าง ๆ ที่อาจจะสื่อสารออกมาในรูปแบบของการแสดงภาพยนตร์ภาพถ่าย ภาพเขียนนิทรรศการวัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมที่หน่วยงานจัดขึ้นโดยตรง หรือการให้บริการแก่หน่วยงานอื่น ๆ หรือการเข้าร่วมชมกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การแสดงดนตรีสากลและดนตรีประจำชนชาติต่าง ๆ การแสดงจินตลีลาประกอบเพลง การประกวดดนตรีสากล การจัดการแสดงผลงานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปกรรมประเภทต่าง ๆ เช่น นิทรรศการศิลปกรรม ประติมากรรม เป็นต้น

หลักธรรมาภิบาล⁵ มาจากคำว่า ธรรมะ + อภิบาล หมายความว่าหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) ประกอบด้วยหลักพื้นฐาน 6 ประการ ดังนี้

1. หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับ ทั้งผู้ออกกฎและผู้ปฏิบัติตาม ตลอดจนทุกคนในสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตาม
2. หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ซื่อสัตย์ จริงใจ ชยัน อดทน มีระเบียบ ตลอดจนมีความชอบธรรมในการใช้อำนาจ
3. หลักความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก เปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้อง รวดเร็ว ไม่บิดเบือนหรือปิดบังบางส่วน
4. หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ทุกคนในสังคมมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เราทำ ทั้งร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขและร่วมรับผิดชอบ
5. หลักความรับผิดชอบตรวจสอบได้ นอกจากจะต้องมีความรับผิดชอบแล้วยังต้องสร้างกระบวนการให้หน่วยงานต่าง ๆ มาตรวจสอบได้ว่าการทำงานของเราโปร่งใสจริง
6. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด คำนึงเงิน คำนึงเวลา คำนึงแรงงาน

⁵ ดูเพิ่มเติม ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 และ <http://leadership.50g.com/ggovern.html>

ภาคผนวก 2

มาตรฐานการอุดมศึกษา

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา

ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 34 กำหนดให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาจัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระ และความเป็นเลิศทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา

คณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษาเพื่อใช้เป็นกลไกระดับกระทรวง ระดับคณะกรรมการการอุดมศึกษา และระดับหน่วยงานเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายของ สถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาการอุดมศึกษาต่อไป

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวง ศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในคราวประชุมครั้งที่ 7/2549 เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2549 จึงประกาศมาตรฐานการอุดมศึกษา ไว้ดังต่อไปนี้

มาตรฐานการอุดมศึกษาประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน 12 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

❖ 1. มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต

บัณฑิตระดับอุดมศึกษาเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความสำนึกและความรับผิดชอบต่อในฐานะพลเมืองและพลโลก

ตัวบ่งชี้

1.1 บัณฑิตมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ของตน สามารถเรียนรู้ สร้างและประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง สามารถปฏิบัติงานและสร้างงานเพื่อพัฒนาสังคมให้สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

1.2 บัณฑิตมีจิตสำนึก ดำรงชีวิต และปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบต่อหลักคุณธรรมจริยธรรม

1.3 บัณฑิตมีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีการดูแล เอาใจใส่ รักษาสุขภาพของตนเองอย่างถูกต้องเหมาะสม

❖ 2. มาตรฐานด้านการบริหารจัดการการอุดมศึกษา

มีการบริหารจัดการการอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล และพันธกิจของการอุดมศึกษาอย่างมีคุณภาพ

ก. มาตรฐานด้านธรรมาภิบาลของการบริหารการอุดมศึกษา

มีการบริหารจัดการการอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โดยคำนึงถึงความหลากหลายและความเป็นอิสระทางวิชาการ

ตัวบ่งชี้

(1) มีการบริหารจัดการบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของประเภทสถาบันและสังคม เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีอิสระทางวิชาการ

(2) มีการบริหารจัดการทรัพยากรและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คล่องตัว โปร่งใส และตรวจสอบได้ มีการจัดการศึกษาผ่านระบบและวิธีการต่างๆ อย่างเหมาะสมและคุ้มค่าคุ้มทุน

(3) มีระบบการประกันคุณภาพเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข. มาตรฐานด้านพันธกิจของการบริหารการอุดมศึกษา

การดำเนินงานตามพันธกิจของการอุดมศึกษาทั้ง 4 ด้านอย่างมีคุณภาพ โดยมีการประสานความร่วมมือรวมพลังจากทุกภาคส่วนของชุมชนและสังคมในการจัดการความรู้

ตัวบ่งชี้

(1) มีหลักสูตรและการเรียนการสอนที่ทันสมัย ยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของประเภทสถาบันและสังคม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนแบบผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการเรียนรู้และการสร้างงานด้วยตนเองตามสภาพจริง ใช้การวิจัยเป็นฐาน มีการประเมินและใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการหลักสูตร ตลอดจนมีการบริหารกิจการนิสิต-นักศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตรและการเรียนการสอน

(2) มีการวิจัยเพื่อสร้างและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและทรัพยากรสังคมที่เชื่อมโยงกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมตามศักยภาพของประเภทสถาบัน มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันได้ในระดับนานาชาติของสังคมและประเทศชาติ

(3) มีการให้บริการวิชาการที่ทันสมัย เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของสังคมตามระดับความเชี่ยวชาญของประเภทสถาบัน มีการประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคธุรกิจอุตสาหกรรมทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของสังคมและประเทศชาติ

(4) มีการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสาน พัฒนา เผยแพร่ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีการปรับใช้ศิลปะ วัฒนธรรมต่างประเทศอย่างเหมาะสม

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

3. มาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้

การแสวงหา การสร้าง และการจัดการความรู้ตามแนวทาง/หลักการ อันนำไปสู่สังคมฐานความรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้

3.1 มีการแสวงหา การสร้าง และการใช้ประโยชน์ความรู้ ทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทศ เพื่อเสริมสร้างสังคมฐานความรู้

3.2 มีการบริหารจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ โดยใช้หลักการวิจัยแบบบูรณาการ หลักการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ หลักการสร้างเครือข่าย และหลักการประสานความร่วมมือรวมพลัง อันนำไปสู่สังคม แห่งการเรียนรู้

ประกาศ ณ วันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2549

นายจาตุรนต์ ฉายแสง

(นายจาตุรนต์ ฉายแสง)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ภาคผนวก 3

ตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ระดับอุดมศึกษา

องค์ประกอบที่ 1 ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนการดำเนินการ จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

- 1.1 มีการกำหนดปรัชญาหรือปณิธาน ตลอดจนมีกระบวนการพัฒนากลยุทธ์ แผนดำเนินงาน และมีการกำหนดตัวบ่งชี้เพื่อวัดความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนให้ครบทุกภารกิจ
- 1.2 ร้อยละของการบรรลุเป้าหมายตามตัวบ่งชี้ของการปฏิบัติงานที่กำหนด

องค์ประกอบที่ 2 การเรียนการสอน จำนวน 13 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

- 2.1 มีระบบและกลไกในการพัฒนาและบริหารหลักสูตร
- 2.2 มีกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2.3 มีโครงการหรือกิจกรรมที่สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ซึ่งบุคคล องค์กร และชุมชนภายนอกมีส่วนร่วม
- 2.4 จำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่าต่อจำนวนอาจารย์ประจำ
- 2.5 สัดส่วนของอาจารย์ประจำที่มีวุฒิปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอกหรือเทียบเท่าต่ออาจารย์ประจำ
- 2.6 สัดส่วนของอาจารย์ประจำที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์
- 2.7 มีกระบวนการส่งเสริมการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของคณาจารย์
- 2.8 มีระบบและกลไกสนับสนุนให้อาจารย์ประจำทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
- 2.9 ร้อยละของบัณฑิตระดับปริญญาตรีที่ได้อ่านทำและการประกอบอาชีพอิสระภายใน 1 ปี
- 2.10 ร้อยละของบัณฑิตระดับปริญญาตรีที่ได้รับเงินเดือนเริ่มต้นเป็นไปตามเกณฑ์
- 2.11 ระดับความพึงพอใจของนายจ้าง ผู้ประกอบการ และผู้ใช้บัณฑิต
- 2.12 ร้อยละของนักศึกษาปัจจุบันและศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาในรอบ 5 ปี ที่ผ่านมาที่ได้รับ การประกาศเกียรติคุณยกย่องในด้านวิชาการวิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม กีฬา สุขภาพ ศิลปะและวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม ในระดับชาติหรือนานาชาติ
- 2.13 ร้อยละของอาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษาซึ่งมีคุณสมบัติเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(เฉพาะสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัย)

องค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมการพัฒนานิสิตนักศึกษา จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

- 3.1 มีการจัดบริการแก่นักศึกษาและศิษย์เก่า
- 3.2 มีการส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษาที่ครบถ้วนและสอดคล้องกับคุณลักษณะของบัณฑิต ที่พึงประสงค์

องค์ประกอบที่ 4 การวิจัย

จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

- 4.1 มีการพัฒนาระบบและกลไกในการสนับสนุนการผลิตงานวิจัยและงานสร้างสรรค์
- 4.2 มีระบบบริหารจัดการความรู้จากงานวิจัยและงานสร้างสรรค์
- 4.3 เงินสนับสนุนงานวิจัยและงานสร้างสรรค์จากภายในและภายนอกสถาบันต่อจำนวนอาจารย์ประจำ
- 4.4 ร้อยละของงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ ได้รับการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา หรือนำไปใช้ประโยชน์ทั้งในระดับชาติและในระดับนานาชาติต่อจำนวนอาจารย์ประจำ
- 4.5 ร้อยละของบทความวิจัยที่ได้รับการอ้างอิง (Citation) ใน refereed Journal หรือในฐานข้อมูลระดับชาติหรือระดับนานาชาติต่ออาจารย์ประจำ
(เฉพาะสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัย)

องค์ประกอบที่ 5 การบริการวิชาการแก่สังคม

จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

- 5.1 มีระบบและกลไกในการบริการทางวิชาการแก่สังคมตามเป้าหมายของสถาบัน
- 5.2 ร้อยละของอาจารย์ประจำที่มีส่วนร่วมในการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม เป็นที่ปรึกษาเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ภายนอกสถาบัน เป็นกรรมการวิชาการกรรมการวิชาชีพในระดับชาติหรือระดับนานาชาติต่ออาจารย์ประจำ
- 5.3 ร้อยละของกิจกรรมหรือโครงการบริการวิชาการและวิชาชีพที่ตอบสนองความต้องการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคม ชุมชน ประเทศชาติและนานาชาติต่ออาจารย์ประจำ
- 5.4 ร้อยละของระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ
- 5.5 จำนวนแหล่งให้บริการวิชาการและวิชาชีพที่ได้รับการยอมรับในระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ (จำนวนศูนย์เครือข่าย)
(เฉพาะสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม)

องค์ประกอบที่ 6 การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

- 6.1 มีระบบและกลไกในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
- 6.2 มีผลงานหรือชิ้นงานการพัฒนางานองค์ความรู้ และสร้างมาตรฐานศิลปวัฒนธรรม
(เฉพาะสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปวัฒนธรรม)
- 6.3 ประสิทธิภาพในการอนุรักษ์ พัฒนาและสร้างเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรม
(เฉพาะสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปวัฒนธรรม)

องค์ประกอบที่ 7 การบริหารและการจัดการ

จำนวน 9 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

- 7.1 สถานสถาบันใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการและสามารถผลักดันสถาบันให้แข่งขันได้ในระดับสากล
- 7.2 ภาวะผู้นำของผู้บริหารทุกระดับของสถาบัน
- 7.3 มีการพัฒนาสถาบันสู่องค์การเรียนรู้
- 7.4 มีระบบและกลไกในการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อพัฒนาและธำรงรักษาไว้ให้บุคลากรมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
- 7.5 ศักยภาพของระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหาร การเรียนการสอนและการวิจัย
- 7.6 ระดับความสำเร็จในการเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา
- 7.7 ร้อยละของอาจารย์ประจำที่ได้รับรางวัลผลงานทางวิชาการหรือวิชาชีพในระดับชาติ หรือนานาชาติ
- 7.8 มีการนำระบบบริหารความเสี่ยงมาใช้ในกระบวนการบริหารการศึกษา
- 7.9 ระดับความสำเร็จของการถ่ายทอดตัวบ่งชี้และเป้าหมายของระดับองค์กรสู่ระดับบุคคล

องค์ประกอบที่ 8 การเงินและงบประมาณ

จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

- 8.1 มีระบบและกลไกในการจัดสรร การวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย การตรวจสอบการเงินและงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ
- 8.2 มีการใช้ทรัพยากรภายในและภายนอกสถาบันร่วมกัน

องค์ประกอบที่ 9 ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ

จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

- 9.1 มีระบบและกลไกการประกันคุณภาพภายในที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา
- 9.2 มีระบบและกลไกการให้ความรู้และทักษะด้านการประกันคุณภาพแก่นักศึกษา
- 9.3 ระดับความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

ภาคผนวก 4

แบบฟอร์มการเขียนโครงการ
แบบฟอร์มการเขียนรายงานสรุปผล

❖ แบบฟอร์มการเขียนโครงการ

ตัวอย่างหัวข้อการเขียนโครงการหรือกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา

1. ชื่อสถาบันการศึกษา
2. ชื่อโครงการหรือกิจกรรม
3. หลักการและเหตุผล
4. วัตถุประสงค์ของโครงการหรือกิจกรรม
5. รูปแบบ ขั้นตอนการดำเนินงานและระยะเวลาการดำเนินการ (ระบุวันเดือนปี)
6. สถานที่ดำเนินการ
7. ผู้เข้าร่วมโครงการ
8. งบประมาณ ทั้งค่าใช้จ่ายและมูลค่า หน่วยงานที่สนับสนุนงบประมาณ
9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ
10. วิธีดำเนินการโครงการ
11. วิธีการประเมินผลโครงการ/กิจกรรม รวมทั้งงบประมาณการใช้จ่าย
12. กำหนดตัวบ่งชี้วัดความสำเร็จของโครงการ/กิจกรรม และเกณฑ์การประเมิน
13. ชื่อและตำแหน่งผู้เสนอโครงการ
14. ชื่อและตำแหน่งผู้อนุมัติโครงการ
15. วันเดือนปีที่อนุมัติโครงการ
16. การตรวจสอบโดยสภานิสิตนักศึกษา

❖ แบบฟอร์มการเขียนรายงานสรุปผล

ตัวอย่างหัวข้อการเขียนรายงานสรุปผลโครงการ

1. ชื่อสถาบันการศึกษา
2. ชื่อโครงการ (รหัสโครงการ (ถ้ามี))
3. วิธีการประเมินผลโครงการ
4. ผลการดำเนินการโครงการ (ภาพรวม)
5. งบประมาณเบิกจ่ายจริง (เปรียบเทียบแผน/รายจ่ายจริง)
6. ผลสัมฤทธิ์ตาม KPI (เปรียบเทียบเป้าหมายเชิงปริมาณ/เชิงคุณภาพ กับผลที่เกิดขึ้น)
7. บรรลุ/ไม่บรรลุเป้าหมาย
8. ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานโครงการ
9. แนวทางแก้ไขปัญหา
10. ข้อเสนอแนะ (หากมีการดำเนินการโครงการลักษณะนี้ต่อไป)
11. ภาพกิจกรรม

คณะกรรมการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
ระดับอุดมศึกษา

อนุกรรมการที่ปรึกษา

รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(นางสาวจิรณี ตันติรัตน์วงศ์)

ประธานอนุกรรมการ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ กิตติชัย วัฒนานิก

อนุกรรมการ

ศาสตราจารย์ นายแพทย์วุฒิชัย ธนาพงศธร

ศาสตราจารย์สุวิมล ว่องวานิช

รองศาสตราจารย์สมบุญวัลย์ สัตยารักษ์วิทย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประเสริฐ อัครประภมพงศ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินดา งามสุทธิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปราณี พรรณวิเชียร

ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา (นางวราภรณ์ สีหนาท)

อนุกรรมการและเลขานุการ

เจ้าหน้าที่สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา
(นางอรสา ภาวิมล)

ผู้ช่วยเลขานุการ

เจ้าหน้าที่สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา
(นางสาวนุชนภา รื่นอบเชย)

เจ้าหน้าที่สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา
(นางสาวนพรัตน์ ประสาทเขตการณ์)

คณะกรรมการดำเนินการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
ภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา

อนุกรรมการที่ปรึกษา

รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
(นางสาวจิรณี ตันติรัตน์วงศ์)

ประธานอนุกรรมการ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ กิตติชัย วัฒนานิก

อนุกรรมการ

ศาสตราจารย์ชัย จาตุรพิทักษ์กุล

รองศาสตราจารย์ศรีสมรัก อินทุจันทร์ยัง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินดา งามสุทธิ

นายชูศักดิ์ เตชะวิเศษ

ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา (นางวราภรณ์ สีหนาท)

อนุกรรมการและเลขานุการ

เจ้าหน้าที่สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา
(นางอรสา ภาวิมล)

ผู้ช่วยเลขานุการ

เจ้าหน้าที่สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา
(นางสาวนุชนภา รื่นอบเชย)

เจ้าหน้าที่สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา
(นางสาวนพรัตน์ ประสาทเขตการณ์)

